

פרוטוקול מס' 18

מישיבת הוועדה לענייני בקורת המדינה
יום רביעי, ט' בטבת התשמ"ה, 2.1.1985, שעה 13.30

ב כ ו ו:

חברי הוועדה:
ד' ליבאי - היו"ר
ד' איתן
י' זייגר
י' צבן
י' מצא
ד' תיכון
א' נמיר
ח' רמון
א' הראל
ע' לנדאו
ש' אלוני

מוזמנים:
מבקר המדינה י' טוביק
היועץ המשפטי לממשלה פרופ' י' זמיר
ד' ורדי - מנכ"ל משרד מבקר המדינה
ש' קינן - משרד מבקר המדינה
ע' אילן - " " "
י' בר-סלע - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
א' פרוקצ'ה - לשכת היועץ המשפטי לממשלה

יועץ משפטי של הוועדה: א' דמביץ

מזכיר הוועדה: ב' פרידנר

ר ש מ ה: מזל כהן

סדר-היום: דו"ח מבקר המדינה על מפולת מניות הבנקים.

645

(נתקבל ביום 4.1.85)

דו"ח מבקר המדינה על מפולת מניות הבנקים

היו"ר ד' ליבאי:

אני פותח בזה את הישיבה.
בהתאם לסדר היום נשמע תחילה את חברי
הוועדה שטרם התבטאו בנושא. על-פי סדר היום שהכנתי, נראה לי שלאור
ההמלצה המפורשת של מבקר המדינה על הקמת ועדת חקירה ממלכתית, הרי שאם
אנחנו רואים את הדו"ח באותן עיניים שראו זאת חברי הוועדה, שחלקו
שבחים לדו"ח על הרצינות וזאיכות שלו, הרי שנראה לי שלגופו של ענין
וגם מבחינה ציבורית אין צורך ואין סיבה הרבה להחממה.

עברתי בעיון על דברי החברים בוועדה
ואנסה אחר-כך להביא הצעת החלטה שתענה, אני חושב, על רצונותיהם של
מרבית החברים. לא אוכל אולי לספק את רצון כולם. מכל מקום, בשלב ראשון,
אני חושב שהדרך הנכונה היא לשמוע את אלה שלא דברו. הייתי רוצה לשמוע
את חבר הכנסת רפאל איתן, את חברת הכנסת אורה נמיר וחבר הכנסת אהרן
הראל. חה"כ איתן, בבקשה.

ר' איתן:

אני מצטער שבישיבה הקודמת לא יכולתי
להשאר עוד, כי היה לנו ויכוח והצבעה
בוועדת חוץ ובטחון. גם היועץ המשפטי עזב. אז האשמה מהולה קצת.

רציתי לשאול את מבקר המדינה שאלה,
שהיום ראיתי לשאלה הזאת תשובה בעתון. כנראה שמה שמופיע בדו"ח...

היו"ר ד' ליבאי:

ר' איתן:
הכל יהיה בזמן. אם היינו מתחילים בזמן,
הכל היה בסדר. לי לא צריך להעיר
בעניינים האלה. רציתי לשאול, האם עצם העובדה שבנק ישראל לא נתן
למבקר המדינה או לנציגים שלו לעיין במסמכים, או הוא נתן להם מסמכים
שהבנק היה מעוניין, האם זה לא פגם בעצם העבודה? היום היחה תשובה בעתון
שזה בגלל סודיות הבנקים.

היו"ר ד' ליבאי:

השאלה נשאלה אתמול ומבקר המדינה השיב
תשובה מפורטת.

ר' איתן:

אמרתי מה רציתי לשאול אתמול.

היו"ר ד' ליבאי:

הקשר בין מה שמתפרסם בעתון לבין מה
שנאמר כאן הוא מקרי. מכל מקום, אם אתה

רוצה, המבקר יענה לך תשובה.

מבקר המדינה י' טוניק:

אני מציע שחה"כ איתן יעיין בתשובה שלי
אתמול. אבל דבר אחד אני חייב להגיד,
מי שטוען שיש כאן בעיה של סודיות הבנקים, אני לא קבלתי ואינני מקבל
את התשובה הזאת.

כתואנה אמרו: סודיות הבנקים. אין דבר
סודי במדינה.

ר' איתן:

אני לא מקבל שום תואנה ובוודאי לא זאת.

מבקר המדינה י' טוניק:

לענין עצמו. אני לא בקיא בדברים האלה.
קראתי את הדו"ח של מבקר המדינה. עכשו
אני לא בטוח שוועדת חקירה היא הדרך הנכונה לפעול מיד. יכול להיות שלא
תהיה ברירה מחי שהוא, ואני רוצה לומר מה אני חושב שצריך לקרות עד
המועד שיגידו: אין ברירה, צריך לנקים ועדת חקירה.

ר' איתן:

לדעתי, מי שהיום נחשד או עומד בראש מערכת,
או מופנית אליו בקורת, בכל מדינה אחרת היה מתפטר על המקום ואומר או
לא אומר: יש חשדות שהיו אצלי אי-סדרים, או פעלתי לא נכון, קודם כל
אני מתפטר.

תהליך שני, אם יש הערות או חשדות

שהופנו ליועץ המשפטי בענין עבירות על חוק בגדר פליליות או לא
פליליות, זה ענין למשטרה וצריך להפריד בין שני הדברים.

אני הייתי מציע כך: לא להצביע היום
על הקמת ועדת חקירה, כי מהרבה היבטים עלול להגרם נזק כבד לעצט הפעילות
הבנקאית מוועדת חקירה. פעילות כזאת תעורר מהומה. אנשים ימשכו פקדונות,
אם זרים ואם לא זרים. סניפים בחו"ל עלולים להפגע כלכלית והנזק יהיה
למדינה. באיזושהי דרך יש להביא לידי כך שמנהלי הבנקים האלה יתפטרו
מתפקידם מרצונם הטוב, או יפוטרו על-ידי מי שמוסמך לפטר אותם, או
יושעו עד שתיבדקנה הבעיות הפליליות של המשטרה.

הייתי מציע גם, אם זה בסמכותנו ואם

חברי הוועדה ויו"ר הוועדה ימצאו את זה למועיל, אולי לזמן את מנהלי
הבנקים האלה לכאן.

זה הנוהג בוועדה.

י' מצא:

הם כבר ישבו בוועדה הזאת בכנסת הקודמת.
שמעו את כולם. לכן הנושא הועבר למבקר המדינה.

ש' אלוני:

אבל הנוהג הוא לשמוע גם אחרי הדו"ח.

י' מצא:

אין נוהל שקשור בדו"ח של ועדת חקירה.

י' צבן:

זה נובע מכך. חה"כ איתן לא שמע את

היו"ר ד' ליבאי:

הדיונים והלבטים שהיו בישיבה הקודמת.

אבל מיד הוא ישמע את זה מפי הדובריט אחריו. לא כדאי לקרוא את זה בקריאות
ביניים. אם הוא יבקש להתבטא שוב לאור מה שהוא ישמע, הוא יקבל שוב את
רשות הדיבור.

ר' איתן:
לא נוהל ולא נוהג. אני מציע לשקול אפשרות להזמין את ראשי הבנקים האלה, להושיב אותם ממול, אנחנו נשאל אותם שאלות, הם יתנו לנו תשובות ואולי מישהו מאתנו יגיד להם: בבקשה להתפטר.

אני מציע לסיכום לא להצביע היום על ועדת חקירה. לבדוק אפשרות או לפטר אותם, או שיתפטרו מרצונם, או שיושעו מתפקידיהם. המשטרה תבדוק באפיק שלה את הנושא אם יש בעיות פליליות או נושאים פליליים שראויים לחקירה והתייחסות כזאת.

בנוסף לכך, אנחנו צריכים להמליץ שתוקם ועדה מקצועית, שאם יש פרצות בנהגים או בחוקים או בנהלים לשפר אותם או להמליץ בפני הממשלה, שר האוצר והמערכת הפיננסית במדינה איך לנהוג שלא יישנה דבר כזה. זה כל מה שרציתי להגיד. הוועדה צריכה להיות ועדה מקצועית ולא משפטית.

היו"ר ד' ליבאי: חודה רבה. חה"כ אורה נמיר, בבקשה.

א' נמיר: אני מצטערת שלא הייתי בדיון הוועדה אחמול.

היו"ר ד' ליבאי: חברת הכנסת נמיר החנצלה שהיא נמצאת בקשר לתפקידה בסיור.

א' נמיר: הייתי בסיור ופשוט לא נוח לי לפגוע באנשים שאחם קבענו. לכן אני מבינה, אדוני היו"ר, שההתייחסות למה שנכתב בגופו של הדו"ח מוצתה פחות או יותר בדו"ח הוועדה. מה שעומד היום על סדר היום, זה הנושא של ועדת החקירה, ואם כן, מתי להחליט.

אני רוצה לומר לצד העקרוני, שבעיני נורמה שהיחה מקובלת לגבי ועדות חקירה אחרות בעבר שנגעו בנושאים צבאיים, היא בעיני יפה גם לנורמה של ועדות חקירה שמדברות על דברים אזרחיים. אינני חושבת שאנחנו יכולים או יש לנו זכות לדרוש ממישהו להתפטר מהמערכת הבנקאית מבלי שהענין נבדק ונחקר כהלכה. אני לא חושבת שזה נעשה במקומות אחרים. זאת-אומרת כוועדה של כנסת שמטפלת בנושא, לא שייטי רוצה לראות דין אחד לנושא אחד ודין אחר לנושא אחר. אני למשל חושבת שהנושא הזה הוא בוודאי לא פחות חמור, בעיני הוא יותר חמור, ודעותי המדיניות ידועות, מהנושא של סברה ושחילה. מכאן יש איזה הקשר לרגישות שלנו והמעורבות שלנו לנושא הזה. כאן הנושא הזה הוא מאד חמור. אני חושבת שהדבר הנורא ביותר שיש בדו"ח הזה הוא מה הענין של המניות עשה לדמות החברתית של מדינת ישראל. הנהיה הזאת אחרי הכסף, הטירוף, הבריחה מעבודה.

אני יודעת שיש חברים בוועדה שמתייחסים לגופו של ענין. הם חרדים למה שיקרה בנושא של המשקיעים הזרים. יש הרבה כסף והרגישות מובנת. אלה השקעות גדולות מאד. ברגע שהענין נפתח, אנשים כאלה יוציאו את הכסף שלהם ואלה כספים בסכומים גדולים.

אני יכולה להציג כאן סימן שאלה, איפה היו מנהלי הבנקים? למה אצלם לא היחה צריכה להיות בעבר מידת אחריות יותר גדולה? אני לא רוצה להכנס לנורמות של האנשים שעומדים בראש המערכת הבנקאית, איך הם חיים ואיך הם מתנהגים. זה דבר שאי-אפשר לעבור עליו לסדר היום.

א' נמיר: לגבי ההחלטה העקרונית אם להקים ועדת חקירה או לא, אני בעד. אם תהיה היום כאן הצבעה, ואני אשוכנע שזה טוב שזה ייעשה היום ולא יידחה למועד אחר, אני אתמוך בהצעה שזה ייעשה היום ולא יידחה למועד אחר.

בנוסף לכך אני חושבת שעל-ידי החלטה עקרונית, ואנחנו מחליטים רק החלטה עקרונית, חייבים לזמן אנשים לוועדה. זו תפקידה של הוועדה. יש שני דברים. יש דו"ח המבקר שהוועדה צריכה לדון בו; ויש החלטה עקרונית של הוועדה. אנחנו יודעים שזמן מלא תפקיד מאד חשוב. אני אומר בכל גילוי הלב, הפחד שלי הוא מהלחץ של ראשי הבנקים ולא מלחץ של אף אחד אחר. יש להם כח אדיר. הם יעבדו כן שכל הנושא של ועדת חקירה, בגלל הלחץ שלהם, יפול. זה הנימוק שלי להקדים ולהחליט עקרונית. ולגופו של ענין להכנס לפני ולפנים. זה דבר שאסור שירד מסדר יומה של הוועדה.

א' הראל: מה קרה מאז פרסוט הדו"ח ומה לא קרה? קודם כל לא קרה מה שכולנו היינו רוצים שיקרה, שהאחראים על כך, יבואו מרצונם ויתפטרו מתפקידיהם. דיבר על זה חה"כ עוזי לנדאו ודיבר על זה חה"כ מצא. מה שאנחנו רצינו וחשבנו שמשתמע, כאשר מבוקר מקבל על-ידי מבקר המדינה, לא מאמר בעתון, אלא פרסום דו"ח מקיף ויסודי כזה ששם אצבע מאשימה לגבי אנשים במערכת הציבורית ובמערכת הממשלתית, ההגיון היה שהם יקומו ויתפטרו וישאירו למדינת-ישראל להקים ועדה מקצועית שחה"כ איתן דיבר עליה, איך להבריא את המצב. אבל זה לא קרה. מה כן קרה? קרה שכל אלה שמואשמים, מעמידים את עצמם כזכאים ונקיים כבדולח ומאשימים את השני. הרי לא יצא מצב שנגיד הבנק קם ואמר: אני בסדר גמור וגם אחרים בסדר גמור. לא. הוא אמר שהשני, האוצר אשם והבנקים אשמים. בא שר האוצר לשעבר ואומר: אני לא אשם. אני בסדר גמור. הנגיד אשם. בואו ניקח את ההנחה ששניהם צודקים. כלומר, אלה אשמים ואלה אשמים. לכן לא קרה מצב שמתברר תמונה שהאחראים יסתלקו ויקחו את האחריות, אלא אחד הטיל על השני.

במצב זה אנחנו לא ועדה שיפוטית. אנחנו יכולים לשמוע את מנהלי הבנקים. הם יגידו לנו מה שהם ירצו. אנחנו לא יכולים לחקור אותם. אנחנו גט לא יכולים לחקור את נגיד הבנק. ודאי ובוודאי לא את שר האוצר לשעבר. אין שום ערך בכך שאנחנו נקיים פה אפילו דיון באותם דברים שהוועדה כבר דנה. כי מה שהם יבואו ויספרו לנו, זה סיפורי ההסטוריה של הבנקאות בישראל.

ד' תיכון: כשאתה אומר שהוועדה דנה, האם אתה בטוח שהיא דנה?

ח' רמון: היא שמעה אותם לפני שהוצע על הקמת הוועדה הזאת. ישב שם יו"ר הוועדה לאעבר ואמר את זה אתמול.

ד' תיכון: אני מציע לך לבדוק את זה.

ח' רמון: לא שמעת את כן-עוז?

א' הראל: לא זו נקודת המוצא. אני מקבל את ההערה. הסעון המרכזי שלי הוא שאיננו יכולים להפוך את ועדת בקורת המדינה לוועדה שיפוטית. אין לנו את הכלים לכך. זה רע לכנסת. כאשר הבעיה רצינית והמורה, אין דרך אחרת אלא להקים ועדת חקירה.

אני עובר לנקודה השניה. אומרים חברים ובצדק, אני חושב שיש משהו בטעון הזה, שעיסוק בבנקים יכול לפגוע במערכת הבנקאית. אבל אני מזהיר את עצמנו, אם אנחנו לא נקבל החלטה היום על הקמת ועדת חקירה, תעשה את זה ממשלת ישראל, כי היא לא תעמוד בלחץ. הציבור ישמע שאחרי דו"ח מבקר המדינה, הוועדה לבקורת המדינה לא אומרת דבר ברור על הקמת ועדת חקירה מיידית, הלחץ יופנה לממשלה והממשלה תקים ועדת חקירה.

י' צבן: אולי היא תקים ועדת בירור שתחקור את העתיד ולא את העבר?

א' הראל: הסיפור קרה, הסיפור התרחש, צריך לבדוק אותו במערכת שיפוטית, אין דרך אחרת ובמקביל לזה צריך להיות מוכנים לפתור את הבעיות הכלכליות שצריך להסיק מסקנות מתוך דו"ח המבקר.

לכן הצעתי היא שתהיה היום החלטה על הקמת ועדת חקירה ולא לדחות את זה לישיבה נוספת.

היו"ר ד' ליבאי: חברי הכנסת, לפני שנמשיך, טרם שמענו דבר מהיועץ המשפטי לממשלה. נראה לי שזו השעה לבקש ממנו לומר את דברו.

ד. מצא: גם החייחוסות לגבי הזמנתם או אי-הזמנתם לוועדה.

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: אני קבלתי העתק של דו"ח המבקר שלשום כאשר חברי הוועדה קבלו זאת, ואחמול, במהלך הישיבה, קבלתי ממבקר המדינה מכתב שבו הוא מפנה את תשומת הלב לאפשרות שנעברו עבירות פליליות בקשר לפעולות הויסות של מניות הבנקים. אני הכנתי מכתב תשובה למבקר המדינה שלצערי לא הצלחתי להעביר אליו קודם לכן אלא רק עכשו, ובו הבעתי את עמדתי בשאלות העיקריות, אולי לא לגבי כל השאלות ופרטי השאלות שמחזוררות בפרשה הזאת. אני חושב שטוב יהיה אם אקרא בפני חברי הוועדה את תשובתי, תשובה די ארוכה, ואם יהיה צורך לאחר מכן אוכל להשיב לשאלות או להתייחס לפרטים נוספים. הדברים יהיו יותר מדויקים בדרך זאת.

"אדוני מבקר המדינה, אני מודה לך על עותק הדו"ח בדבר משבר המניות הבנקאיות באוקטובר 1983 ועל מכתבך מאתמול בו הנך מביא לידיעתי את האפשרות שפעולות הויסות והייעוץ ופעולות אחרות הקשורות בהן, היו כרוכות בעבירה על החוק.

כשאירע משבר המניות הבנקאיות סברתי כי מן הראוי להקים ועדה בלתי תלויה שתחקור את כל הגורמים הקשורים למשבר, כולל פעולות הויסות והייעוץ, מתוך מחשבה שחקירה כזאת תאפשר לא רק לקבל חמונה עובדתית מלאה על השתלשלות הדברים שהביאה למשבר זה ולהפיק לקחים שאסון מסוג זה לא יתרחש שנית, אלא גם כדי שניתן יהיה על יסוד מימצאי החקירה להחליט מי הם לכאורה האחראים למשבר ובהתאם לכך לנקוט בצעדים המתבקשים ובכלל זה הליכים משפטיים.

קריאתי להקמת ועדה כזאת, אותה השמעתי כבר לפני שנה ועליה חזרתי פעמים אחדות מאז, לא זכחה בשעתו להיענות או לתגובה הולמת מצד הגורמים שאליהם הופנתה. אתה, בעקבות הדו"ח שהכנת, מועלית מחדש הקריאה להקמת ועדת חקירה לעניין זה. דעתי לא השתנתה היום. כמו אז עודני סבור שיש צורך בהקמת ועדה כזאת, שכן עדיין אין לנו בנושא חשוב וקשה זה אלא תמונה חלקית שאינה מכסה את הפעילות של הבנקים וגופים נוספים. אני מקווה שהפעם יוחלט להקים ועדת חקירה שתסתמך גם על מימצאי הבקורת שערכת. הקמת הוועדה עשויה להשפיע בין היתר גם על דרך הבדיקה של האפשרות שפעולות שונות הקשורות בויסות ובייעוץ הוו עבירה על החוק כפי שצינח במכתבך.

במכתבך, אין אתה מסתמך על סעיף 14ג' לחוק מבקר המדינה, נוסח משולב תשי"ח-1958 הקובע לאמור: "העלתה הבקורת שגוף מבוקר נהג בצורה המעלה חשש למעשה פלילי, יביא המבקר את העניין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה". גם בדו"ח הבקורת אין אתה מסתמך על סעיף זה. אני מסיק מכך כי הבקורת שנערכה לא העלתה לדעתך חשש שנעשה מעשה פלילי במסגרת הגופים המבוקרים, כלומר משרד האוצר, בנק ישראל והרשות לניירות ערך.

מכאן שהאפשרות שנעשו מעשים כאלה בקשר לפעולות הויסות והייעוץ עליה הינך כותב, מתייחסת לגופים אחרים שאינם גופים מבוקרים ובמיוחד הבנקים. האפשרות שעובדים של הבנקים ואנשים אחרים עברו על החוק במעשים הקשורים לויסות המניות ולמשבר המניות נבדקה במשרד המשפטים מיד לאחר המשבר. בנושאים אחרים בהם היה חשש שנעברו עבירות על החוק, בקשתי שתיערכנה חקירות לבירור החשש. חקירות אלה נמצאות בשלב מתקדם של טיפול ובקרוב יוסקו המסקנות הראשונות לגבי המשך הטיפול הנדרש לפי מימצאי החקירה.

השאלה העיקרית בהקשר זה היא אם עצם הויסות של המניות הבנקאיות שללא ספק היה פסול מיסודו נוחן יסוד גם לחקירה משטרתית ובסופו של הליך להגשת כתבי אישום בגין עבירות פליליות לבית המשפט.

שאלה זאת אף היא נבדקה בשעתו במשרד המשפטים מן הבחינה המשפטית ונחברר כי אין להשיב עליה באופן שיצדיק באותו שלב העברת השאלה לחקירה במישור הפלילי.

בשעתו סברתי כי חקירת הויסות על-ידי ועדת חקירה אותה הצעתי תסייע גם להבהרת שאלה זאת ולהחלטה בדבר המשך הטיפול הראוי. הבקורת שנעשתה על ידך בעניין משבר המניות הבנקאיות, עדיין לא הבהירה את השאלה באופן מלא, משום שחוק מבקר המדינה לא איפשר לכלול בה את הבנקים וגופים נוספים הקשורים לויסות.

עם זאת, על יסוד דו"ח הבקורת ובעקבות מכתבך, חיבדק מחדש השאלה אם פעולת הויסות ופעולות אחרות הקשורות בה היוו גם עבירה על החוק. לצורך זה אפגש בקרוב, מיד לאחר שתסתיים הבדיקה של דו"ח הבקורת במשרד המשפטים, עם אנשי המשטרה כדי לברר שאלה זאת ולהחליט על פעולות הנדרשות בכיוון זה.

נוסף לשאלת האחריות האישית בכל הנוגע למשבר המניות הבנקאיות, מתעוררות שאלות חשובות אחרות בעקבות משבר זה. כידוע לך, מיד לאחר שפרץ המשבר, מינה שר המשפטים משה נסים שתי ועדות כדי לבדוק את הצורך בתיקוני חקיקה ותיקונים אחרים כלקח ממשבר זה. ועדה אחת, בראשותו של מר מאיר גבאי מנכ"ל משרד המשפטים, עוסקת בהסדרים תחיקתיים בשוק ההון. היא בוחנת את שאלת המניפולציה האסורה וייצוב השערים בניירות ערך, את גבולות סמכותו של תאגיד לרכוש מניות שהוא עצמו הנפיק, את הסדרת מקצוע הייעוץ בניירות ערך ומקצוע הניהול של תיקי השקעות בניירות ערך ואת מתן שירותי ייעוץ וניהול תיקי השקעות בניירות ערך על-ידי המערכת הבנקאית.

הוועדה השניה בראשותה של הגב' גליה מאור המפקחת על הבנקים בבנק ישראל, עוסקת בתיקונים הנדרשים בחוק הבנקאות, שירות ללקוח, חשמ"א-1981.

שתי הוועדות האלה עשו במהלך השנה עבודה יסודית ורבה בהכנת חיקוני החוק הנדרשים בנושאים רגישים אלה והן עומדות לסיים את עבודתן במועד קרוב ביותר.

נוסף לכך נבדוק בכובד ראש את כל ההערות וההצעות המובאות בדו"ח הבקורת בשאלת הצורך בתיקונים נוספים, הן תיקונים בחוק והן תיקונים אחרים.

לסיכום, הרשה לי להביע את הערכתי לדו"ח הבקורת היסודי בענין משבר המניות הבנקאיות שאיפשר לוועדת הכנסת לענייני בקורת המדינה ובאמצעותה לציבור כולו לדעת ולהבין מה קרה בנושא זה ולהסיק מכך את המסקנות הנדרשות כפי שראוי באירוע מסוג זה.

יש עניינים נוספים שלא התייחסתי אליהם. אני מוכן להתייחס אליהם אם יו"ר הוועדה והוועדה מעוניינים, לגבי פרטים שונים הנוגעים להקמת ועדת חקירה, אבל זה לא חל הכרחי מעמדתי.

מעוניינים לשמוע. ח' רמון:

היו"ר ד' ליבאי: הוועדה בקשה לשמוע את היועץ המשפטי לממשלה. היועץ המשפטי לממשלה, בתוקף חפיקו יושב בישיבות הממשלה ומייעץ לממשלה. אם אחת רוצה לדעת מהי עמדתו, הוא יכול להשמיע לך. אבל אחת צריך להבין, בהקשרים רבים הוא מייצג את המדינה כולה. בקטגוריה הזאת של מתן עצותיו המשפטיות, חובתו הראשונה לתת ייעוץ משפטי לממשלה. למה אני אומר זאת? כי פה הוא בדיוק נקלע למצב של אותה כפילות ידועה בין סמכות לממשלה מצד אחד וסמכות לוועדה מצד שני וללא ספק הוא יצטרך לייעץ גם לממשלה בנושא הזה.

אפשר לדעת מהי עמדתו כלפי הממשלה? ח' רמון:

לא בקשנו ייעוץ. בקשנו עמדה. א' נמיר:

רצינו לדעת אם יש לו עמדה בנושא שאינו קשור לממשלה, נושא הזמנת ראשי הבנקים. י. מצא:

אמרתי שהיועץ המשפטי מתבקש למסור כל דבר שהוועדה מבקשת לשמוע. היו"ר ד' ליבאי:

אפשר לשאול שאלה? י' צבן:

היו"ר ד' ליבאי:
קודם מתבקש היועץ המשפטי להשלים את דבריו ולומר דברים נוספים מה עמדתו וגישתו. שאלות ליועץ המשפטי ארשה אחר-כך. אם כי לא ארצה שהדיון ייהפך לדיון סביב מכתבו וחוות-דעתו של היועץ המשפטי לממשלה. זה היבט אחד שצריך לדון בהקשרים להיבטים נוספים שכלולים בדו"ח בשבוע הבא. פרופסור זמיר.

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר:
אני אחיחם לשתי שאלות שהועלו כעת על-ידי חברי הוועדה. שאלה ראשונה, מי הקוף שיקים את ועדת החקירה אם יוחלט להקים אותה; ושאלה שניה, אם צריך או ראוי להזמין את נציגי הבנקאות להשמיע את עמדתם לפני החלטה על הקמת ועדת חקירה.

ד' תיכון: מי שרואה את עצמו קשור לדו"ח.

ח' רמון:
הוא רוצה להקדים את סעיף 15 לחוק ועדות חקירה, כל מי שיהיה עלול להיפגע...

ד' תיכון: לא, לא, כל מי שרואה את עצמו קשור.

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר:
אני חייב להקדים ולומר שבענין זה לא החייעצתי, לא שמעתי, לא הבעתי דעה בפני הממשלה או שרים בממשלה. כל מה שאני אומר עכשו איננו מבטא את עמדת הממשלה, אלא את עמדתי המקצועית בלבד.

לגבי השאלה מי הגוף שיקים את ועדת החקירה - יש להלכה שלוש אפשרויות שהועלו כבר בפומבי. האפשרות האחת היא ועדה זאת בחוקף סמכותה לפי חוק מבקר המדינה. האפשרות השניה, הממשלה בחוקף סמכותה לפי חוק ועדות חקירה. האפשרות השלישית, שני הגופים כאחד בחוקף שני החוקים: חוק מבקר המדינה וחוק ועדות חקירה.

ד' תיכון: שתי ועדות או ועדה אחת?

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: ועדה אחת.

אני אמיין בקיצור, אחר-כך אסביר, את סדר העדיפויות הנראה בעיני לענין זה. אני חושב שמן הראוי היה שועדת החקירה תוקם על-ידי החלטת הממשלה על-פי המלצת הוועדה הזאת. כעדיפות שניה הייתי אומר שוועדת החקירה תוקם על-ידי הוועדה הזאת; והאפשרות השלישית, שהוועדה תוקם על-ידי שני הגופים כאחד, לא מקובלת עלי כלל ועיקר.

אומר כך, לפני שאסביר את עמדתי, אני חושב שהשאלה אם ועדת החקירה תוקם על-ידי ועדה זאת או על-ידי הממשלה איננה שאלה בעלת חשיבות רבה במיוחד. היא איננה קריטית. אני חושב שמדובר באותה ועדה שמתקיימת על-ידי אותו אדם, כלומר נשיא בית המשפט העליון ופועלת מכח אותו חוק. בכל זאת אני חושב שיש להעדיף הקמת ועדה על-ידי הממשלה.

אני סבור, בלי שאני יכול בשלב זה לבסס את זה, שבדרך כלל ועדות חקירה ממלכתיות צריכות להיות מוקמות בדרך שנקבעה בחוק ועדות חקירה. כלומר, על-ידי הממשלה בחור הרשות המבצעת העליונה. אני חושב שטוב שתיקון החוק נתן סמכות כזאת לוועדת הכנסת לענייני בקורת המדינה. אבל אני הייתי מניח שהכוונה היא שהוועדה תפעיל את הסמכות הזאת ותחליט להקים ועדת חקירה אם וכאשר הממשלה אינה רואה לנכון להפעיל את סמכותה וועדת הכנסת סבורה שיש מקום והצדקה

להקים ועדת חקירה. אבל במהלך הדברים הרגיל, האחריות לחקור ולבדוק מה אירע בעיקר עם דברים שארעו גם במיגזר הממשלתי, ומעבר לזה, האחריות לפעול על יסוד הדו"ח של ועדת החקירה, מוטלת על הממשלה. בידי הממשלה גם נתונים כל הכלים הדרושים כדי להסיק את המסקנות ולנקוט בצעדים הנדרשים. אני יודע מנסיון, אולי הוא מלמד בהכרח על המצב, אבל אני יודע כאשר ועדת החקירה בענין סברה ושתילה דווחה, והיו חילוקי דעות גם בקרב הממשלה אם לפעול בדיוק לפי ההמלצות של הוועדה, ועל-פי החוק אין חובה כזאת על הממשלה, הממשלה מקבלת את הדו"ח כולל ההמלצות ומחליטה לפי שיקול דעתה, נאמר שם ובראש וראשונה על-ידי ראש הממשלה: לא מתקבל על הדעת. אנחנו מינינו את הוועדה. הוועדה דווחה והמליצה לנו. לא מתקבל על הדעת שלא נפעל על-פי ההמלצות של הוועדה.

אני לא חושב שראוי לשחרר את הוועדה גם מן החובה להקים ועדה ולאחר מכן לקבל על עצמה יחד עם דו"ח הוועדה גם את האחריות למימוש הדו"ח. אני מודע לזה כמובן שאם יוחלט להקים ועדת חקירה, הדבר ייעשה בעקבות הפעילות של הוועדה הזאת. הוועדה היא העלתה את הנושא לדיון, היא פנתה אל מבקר המדינה, היא כעה קבלה את דו"ח המבקר ודנה בו, ואני חושב שהתפקיד המרכזי של הוועדה צריך לבוא לידי ביטוי ומיצוי. כלומר, ראשית כל הוועדה צריכה לקיים את הדיון ולמצות את הדיון כפי שייראה לה לנכון והממשלה, אני חושב, צריכה להמחין למיצוי הדיון על-ידי הוועדה הזאת. אני גם חושב שהממשלה, אם היא תראה לנכון להקים ועדת חקירה, זה יהיה מתאים שהיא תקבל את החלטתה על-פי המלצה של ועדה זאת וכמובן כשהנוסח של כתב המינוי יהיה מתואם ומקובל על שני הגופים. אם לא, אם הוועדה הזאת, כפי שמוסמכת לפי החוק, לא תראה ללכת בדרך הזאת, קיימת הדרך השנייה לפי חוק מבקר המדינה והיא הדרך של הקמת ועדת חקירה על-ידי ועדה זאת.

אני רוצה לעבור לדרך השלישית כיוון שהיא עלתה ולחת ביטוי להסתייגותי מאותה דרך. ראשית דבר, אני חש. שיש פסול עקרוני, אולי אם אני אקצין קצת אומר פסול קונסטיטוציוני ברעיון של הקמת ועדת חקירה על-ידי הכנסת או של הכנסת והממשלה. לא אלה הם היחסים המקובלים והראויים בין הכנסת והממשלה. הממשלה מבוקרת על-ידי הכנסת, כולל אם תרצו ההחלטה אם להקים או לא להקים ועדת חקירה, כולל ההתייחסות של הממשלה לאחר מכן לדו"ח של ועדת החקירה. הכנסת צריכה להיות חופשית להפעיל את הבקורת הזאת. אם היא שותפה לממשלה בענין זה, היא איננה נמצאת במצב שבו היא איננה יכולה להפעיל את הבקורת כראוי וכנדרש.

מעבר להיבט העקרוני הזה, אני חושב שהקמת הוועדה, על-ידי שני הגופים על-פי פניה של שני הגופים אל נשיא בית המשפט העליון, מזמינה בעיות שהיום אנחנו יכולים רק לשער מה הן תהיינה. אני יכול לחת שחי דוגמאות ואולי אפשר להוסיף אחרות.

תיקון לחוק ועדות חקירה, תיקון שנחקבל על יסוד נסיון אומר שהממשלה רשאית על-פי פניית הוועדה להרחיב או להצר או להבהיר את כתב הסמכות. לפי חוק ועדות חקירה, הממשלה הממנה את ועדת החקירה וקובעת את כתב הסמכות של ועדת החקירה, רשאית על-פי פנייה של ועדת החקירה לשנות את כתב הסמכות, אם על-ידי זה שתרחיב את כתב הסמכות, אם על-ידי זה שתצר אותו, אם על-ידי זה שתבהיר את כתב הסמכות, תפרש אותו.

צריך לצאת מהנחה שאפשרות כזאת בהקשר הזה שהוא הקשר מאד מורכב, היא אפשרות ממשית. הסעיף הזה חל גם בשנינויים המחוייבים במקרה שועדת חקירה תוקם על-ידי ועדה זאת. אז ועדת החקירה תוכל לפנות בבקשה כזאת אל ועדה זאת וועדה זאת תהיה מוסמכת להחליט אם לשנות את כתב המינוי על-ידי הרחבה, הצרה, פירוש וכדומה. אבל אנחנו לא יודעים כיצד יתפתחו הדברים. אנחנו יכולים לשער לעצמנו שאנחנו מזמינים צרות צרורות אם שני הגופים יצטרכו להחליט בנפרד אם להרחיב, אם להצר וכיצד לפרש. אני רוצה להבהיר, אני לא חושב שאם השאלה הזאת תתעורר, ישבו שני הגופים האלה בצוותא, הממשלה עם הוועדה הזאת. זה בוודאי נוגד את העקרון הקונסטיטוציוני. הגופים האלה, כמו עכשו, יצטרכו לשבת כל אחד בנפרד. אי-אפשר למזג את שני הגופים האלה. ואז אם שני גופים כבדים ונכבדים כאלה יושבים בנפרד כדי לדון בשאלה הזאת, קשה מאד יהיה למנוע החלטות שונות.

ח' רמון: אפשר יהיה לתאם. זה בסדר.

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: צריך יהיה להקים גוף שלישי מתאם.

ד' תיבון: יש כבר.

ח' רמון: יש שרים מתאמים ואין בעיה, נסים ושחל.

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: אותו סוג של בעיה עלול להתעורר כאשר הוועדה מדווחת. היא מוסרת לגוף שהקים אותה דו"ח מסקנות והמלצות. כמובן ההנחה והציפיה היא שאותו גוף יפעל על יסוד הדו"ח. אם הדו"ח יידון בנפרד בוועדה זאת ובממשלה, אנחנו שוב מזמינים את האפשרות הבלתי ראויה, הבלתי מכובדת של מסקנות, המלצות, פעולות שאינן מתיישבות זו עם זו. מטעמים אלה, ואפשר לפרט עוד, אני חושב שלא יהיה זה נכון להקים את במשותף, אלא לבחור באחת משתי הדרכים הראשונות. אני אמרתי מה לדעתי הדרך העדיפה.

לשאלה השניה אם להזמין את נציגי הגופים המעורבים בדבר ותקנו אותי כראוי שמדובר לא רק בנציגי הבנקים. הבורסה בוודאי נכללת בזה, ואולי גם גופים שכבר נבדקו ובוקרו על-ידי מבקר המדינה. זה מספר גדול ומכובד של גופים.

בשביל המשפטן, כל משפטן, הרעיון הזה של הזמנת גוף או אדם להשמעת טענות לפני שמתקבלת החלטה בענייניו, הוא רעיון מתבקש, הוא רעיון קוסם. בדרך כלל יש נטיה למשפטן לבוא ולומר: נשמע לפני שנחליט, והפיתוי לומר כך הוא גם במקרה הזה. אבל אני צריך לעשות את האבחנה הבאה. ישנם מקרים שההזמנה של הנוגע בדבר איננה רק בגדר דבר ראוי, איננה רק פיתוי, איננה רק נטיה של המשפטן, אלא היא בגדר של חובה משפטית. יש סוגים של החלטות שאסור לקבל לפני ששומעים את הנוגעים בדבר.

הנושא הזה איננו נמנה על הגופים האלה. כלומר, אי-אפשר לומר, לדעתי, במקרה הזה שהוועדה הזאת חייבת מבחינה משפטית לזמן לכאן את נציגי הגופים הנוגעים בדבר, הבנקים וכל הגופים האחרים. משום שלא מדובר כאן בהחלטה שפוגעת ומשנה זכויות או חובות של אנשים, אלא בדרך נוספת או בשלב נוסף של בירור שבמהלכו, אין צורך לומר, יוזמנו כל נציגי הגופים הנוגעים בדבר. כך שאין על ועדה זאת חובה ללכת בדרך הזאת. עדין קיימת הנטיה או הפיתוי, שאני רואה באופן

מאד טבעי שזה לא מיוחד רק למשפטנים אלא גם לחברים אחרים. יש כנגד זה שיקולים אחרים שהעלו כאן חברי הוועדה, ואני הייתי משאיר את ההכרעה בשיקולים האלה לשיקול דעת והחלטה של ועדה זאת. אלה היו שתי השאלות שעליהם התייחסתי.

היו"ר ד' ליבאי:
אני מבקש לסכם כאן את הפרק הזה. אם יש שאלת הבהרה, לא נאום, לא הרצאה, לא הרחבה.

ח' רמון: שני משפטים.

היו"ר ד' ליבאי:
בבקשה, לפי סדר. אני מאד מבקש שני משפטים, כי אחרת הדיון יהפוך לדיון בנושא הזה וזה לא בסדר-היום. הרשינו ליועץ המשפטי, הוא בא לאן, אנחנו מאד מעריכים שהוא בא ומשתתף אתנו. הוא מסר לנו את אותה הודעה שלמעשה הוא העביר למבקר המדינה. חבר-הכנסת זייגר.

י' זייגר:
שאלתי בישיבה הקודמת, היועץ המשפטי לא היה, היה המשנה לנגיד. אחר-כך הלכתי, אני לא יודע אם ניתנה תשובה. ועדת חקירה זה נושא לחוד. אבל מדוע צריכה היועץ המשפטי, מערכת התביעה והמשטרה לא לחקור בעבירות שהן די ברורות? עם כל הכבוד, המבקר כתב בדו"ח את הדברים האלה, שזה עבירה לכאורה על אותם סעיפים. אמרנו שאנחנו לא מומחים במשפטים. אמרנו וראינו עוד הרבה לפני זה. למה לא נערכה חקירה מיד? למה לא הזמינו את מנהלי הבנקים או את הגורמים העיקריים שעוסקים בכך, מנהלי הבורסה, כדי לשאול אותם, עשייתם ויסות. אפילו לא צריך לשאול אותם. זה היה כתוב בחשקיפים. האם הויסות זה ויסות או מה שעשיתם זה מניפולציה? אם כן, אפשר להעמיד אותם לדין. יתכן שהעונש היה קטן. אינני יודע אם זאת היתה עבירה כללית. למה זה לא נעשה מזמן? למה צריך היה לחכות? היועץ המשפטי אמר שהוא המליץ על ועדת חקירה. בסדר, ועדת חקירה. אבל לפני זה, מיד תתחיל בחקירה. במכתב נאמר, כמה שאני זוכר, שנעשתה חקירה, והיא לא הסתיימה.

אתמול בוועדת החוקה הגשתי הצעת תיקון לחוק סדר הדין המקוצר שלחקירה משטרתית יהיה סוף. אמרתי, נראה לי שנה. דבר כזה צריך לחקור כל כך הרבה זמן? מדוע אין איזשהם מימצאים במשך כל הזמן הרב מאז שפרץ משבר מניות הבנקים. הנה ניקח לדוגמא, הממונה על ההגבלים העסקיים, בלי יותר מדי גינונים.

היו"ר ד' ליבאי: הרבה הרבה גינונים.

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: אתה יודע כמה זמן זה נמשך?

י' זייגר:
אנחנו בוועדת הכספים העלינו את זה והובאו לדין. מדוע לא נעשתה עד עכשו שום חקירה? אנחנו יודעים, כשעושים חקירה נגד אנשים מפורסמים, אנחנו ראינו את זה פה בכנסת, זה מופיע בעתונים על זה לא קבלתי תשובה.

היו"ר ד' ליבאי: זה לא הנושא.

זה נושא. המכתב הוא הנושא. אני שאלתי את השאלה הזאת אחמול ולא קבלתי תשובה.

י' זייגר:

אני זכאי לתשובה.

זה נסיון לברר אחריות של גופים שונים. אתה מפנה שאלות ליועץ המשפטי כשם שאפשר להפנות אותן לאחרים. אני לא אומר שאין לשאלה מקום. אני רק לא יודע אם זה היום. אבל שאלת ואתה תיענה על-ידי היועץ המשפטי.

היו"ר ד' ליבאי:

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: נתתי את חשובתי במכתבי. אני מוכן לחזור עליה אולי במלים אחרות. ראשית כל אמרתי

שלא המתנתי ליוזמה ולהערה של מישו כדי לבדוק את הנושא בדרך שאיננה הדרך שקבועה בחוק והיא הדרך שלא מקובלת, משום שקיימת דרך לטיפול בדברים כאלה והיא דרך של הגשת תלונה למשטרה. כל אדם יכול להגיש תלונה. אפילו חבר כנסת יכול להגיש תלונה והמשטרה היא שצריכה לבדוק ולא היועץ המשפטי לממשלה. אבל אני כאן סטיתי מן הדרך הרגילה וערכתי את הבדיקה ואמרתי שבכל מקרה שחשבת שיש יסוד לומר שנעברה עבירה על רקע החקירה, החקירה נערכה. לא הוריתי במקום שהיו בעיות אחרות, שלא יכולתי לומר שיש יסוד להעביר את הענין לחקירת המשטרה. מדוע? זו הרצאה ארוכה מאד שאני לא חושב שכדאי להכנס אליה כאן. היא כרוכה בפרטים טכניים רבים.

מדוע החקירה לא הסתיימה כאן? אני חושב

שהדוגמא של הגבלים עסקיים היא דוגמא מאד טובה שמראה כמה זמן וכיצד נמשכת חקירה מהסוג הזה. אני יכול לחת דוגמא אחת כדי לסבר את אוזנו של ח"כ זייגר. אחד הנושאים שנבדקו, נחקרו היה האם אנשים במערכת השלטונית ובמערכת הפרטית, גם בממשלה וגם בבנקים, עשו סמוך למשבר המניות שימוש במידע פנים. בענין הקטן הזה נחקרו, כמה לפי הערכתך, ח"כ זייגר?

אין לי הערכה.

י' זייגר:

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: נחקרו הרבה מאד אנשים. אינני יודע עד כמה חברי הכנסת מעוררים בעניינים האלה.

חקירות מאד פשוטות נמשכות הרבה זמן. החקירות האלה נעשו באופן אינטנסיבי. כפי שאמרתי החקירות האלה נמצאות בשלב מתקדם מאד וההודעה על הממצאים והשלבים הבאים תימסר בקרוב באופן ציבורי.

תודה רבה ליועץ המשפטי. ח"כ יאיר צבן. אנא, שאלה קצרה.

היו"ר ד' ליבאי:

איזה קשר והשלכות גומלין אתה רואה בין ההחלטה להקמת ועדת חקירה לאפשרויות

י' צבן:

המשך החקירה בחחום הפלילי?

דבר שני, שמעתי בהקשבה רבה את חוות דעתך בענין הזמנת הגופים המבוקרים. לנוכח העובדה שהגופים האלה, אם הוועדה תחליט להזמין אותם, יבואו לכאן תחת הצל של אפשרות חקירה משטרתית מצד אחד והקמה צפויה של ועדת חקירה, האם אתה לא רואה חשש של הסתבכות הוועדה בנושא הזה? מפני שאדם במקרה כזה ירצה לבוא עם משפטן, עם מסמכים, יבקש לראות את המסמכים שעל בסיסם מבקר המדינה מבטס את הדו"ח ואז יש הסחפות של הוועדה שלנו למעמד של ועדת חקירה בעצמה.

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: יש כמובן בעיות בהליך כזה. כשבא אדם וטוען בפני רשות מוסמכת ומנסה לשכנע אותה לא להגיש תביעה, הוא נמצא במצב בעייתי. הוא לא יודע מה לטעון, מה לא לטעון. לפעמים דברים שהוא טוען יכולים אחר-כך לפגוע בו. זאת באמת בעיה שלו. לכן גם לא מחייבים אדם לבוא ולהשמיע טענות. נוחנים לו את האפשרות הזאת שהוא יכול לוותר עליה.

קיימת גם בעיה שניה, שהוועדה יכולה למצוא את עצמה שוקעת בבירור הדברים האלה. כמובן אלה שיקולים שהועלו כאן. הוועדה צריכה לקחת אותם בחשבון. מפני שאני מניח שהליך כזה של טעון אתה לא יכול לתת את זה באופן חיצוני ולא אמיתי.

מה זה נקרא באופן חיצוני ולא אמיתי?

י' צבן:

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: כלומר לצאת ידי חובה ולהגיד: חבוא לישיבה אחת, דבר חצי שעה, דבר שעה וגמרנו. אם אתה באמת רוצה, אתה צריך לתת להם את הזמן הנדרש, אחר-כך תהיינה שאלות וחשובות וזה יכול להיות הליך מסובך וממושך.

השאלה השניה היא באמת קשה. בשעתו, גם אמרתי את זה, סברתי שאם בשעתו הייתה מוקמת ועדת חקירה, ואני חושב שהיום היינו הרבה לאחר המימצאים, אז יכולנו להסיק את המסקנות ולחקור חקירה משטרתית במקום שנדרש. ישנו קושי מסוים. לא מתקבל על הדעת שבו בזמן תיערכנה שתי חקירות על-ידי שני גופים באותו ענין עצמו. כלומר, מצד אחד על-ידי ועדת חקירה ומן הצד השני על-ידי המשטרה. לכן אם תוקם ועדת חקירה, אני אראה את עצמי חייב לבוא בדברים עם יו"ר הוועדה כדי לתאם את הפעולות ולמנוע תקלות אפשריות.

אני שואל לגבי כתב ההסמכה. אם הממשלה

ח' רמון:

מקימה ועדת חקירה, היא קובעת את כתב ההסמכה ולנו כוועדה אין מה לומר. איך פותרים את הענין הזה, בהתחשב בעובדה ואי-אפשר להחלים ממנה, כפי שאתה חארת, שהממשלה לא ששה בעבר, יכול להיות שהיא ששה היום להקים ועדת חקירה, ואם היא תיאלץ היא תנסה לעשות *terms of reference* מצומצמים עד כמה שניתן. אז איך אתה משנה את העדיפויות שלך?

שאלה שניה, אני לא בטוח אבל נדמה לי שבחוק ועדות חקירה, היועץ המשפטי יכול בד בבד עם החקירה להיות שותף לה, להצטרף אליה. אני לא בטוח, אבל יש סעיף כזה.

להופיע בפניה.

היו"ר ד' ליבאי:

ח' רמון: לא, מעבר להופיע בפניה. ללוות אותה בהיבטים הפליליים שלה. ההיבט הפלילי פחות מענין אותנו מההיבט הציבורי. אבל הבעיה שלנו היא, בכל זאת היינו רוצים שמי שעבר על החוק יתן את הדין לא בעוד עשר שנים. האם לאור העובדה, כפי שהמבקר הצביע על אפשרות של עבירות פליליות, תשקול אפשרות שתקום ועדת חקירה על-מנת לזרז את תהליך החקירה?

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: בחוק ועדות חקירה, לפי מיטב זכרוני, ניתנת סמכות לוועדת החקירה עצמה לפנות אל היועץ המשפטי ולבקש ממנו שהוא יסייע בידה בחקירה וכדומה. אבל זה בהחלט לא לצד הפלילי. ועדת החקירה איננה גוף פלילי. לא זו בלבד שאיננה גוף פלילי, אלא כל החומר שמוגש לוועדת החקירה איננו עשוי לשמש ראיה. המחוקק טרח להבדיל בין השניים.

לגבי כתב ההסמכה, אני חושב שזו שאלה, אם מקימים ועדת חקירה, מן המדרגה הראשונה, קשה מאד וחשובה מאד. אני הייתי מעמיק לחשוב בנושא הזה. לא הייתי מזדרז לקבוע את כתב ההסמכה. יש שני סוגים של בעיות בקביעת כתב הסמכות או היקף הסמכות. האחד, צריך לבדוק ולראות מה נעשה. חלק מן הנושאים שמבקר המדינה לא רק בדק אלא גם הציג אותם כנושאים לבדיקה נוספת נמצאים בטיפול שמתקרב לכלל סיום. תוך זמן קצר יפורסמו המסקנות של ועדות שאומרות: אנחנו מציעים חקיקה בנושאים האלה, חקיקה לתיקון חוק זה, חוק זה וחוק אחר. נדמה לי שזה לא יהיה נכון, לאחר שישבה ועדה בין-משרדית שנה שלמה באופן מאד יסודי על הנושאים האלה, לפתוח את הנושא הזה מחדש. אלא צריך לספל בו כמו בהצעות רגילות לחקיקה. יהיו דברים מסויימים, אני חושב, שלא צריך יהיה להטיל על הוועדה שממילא תהיה לה עבודה קשה ומורכבת.

השאלה השניה שצריך לחשוב עליה היא זאת. ועדת חקירה, מטבעה, מוקמת למטרה מסויימת. בראש וראשונה היא מוקמת כדי לברר ולקבוע עובדות, זאת המטרה הראשונה של ועדת חקירה, ועל יסוד המימצאים העובדתיים להסיק מסקנות ולהמליץ המלצות. אבל יש עניינים, בין העניינים שעליהם מדבר דו"ח הבקורת, שהם לא עניינים שנגזרים מחקירה עובדתית של מה קרה ביום זה ומה קרה בתהליך זה, אלא עניין של השקפה על מהות היחסים הרצויה נניח בין בנק ישראל והבנקים, הרשות לניירות ערך והבורסה וכדומה. יכול להיות שבנושאים מן הסוג הזה שמדברים ברפורמה כלפי העתיד מתאימים יותר לגוף אחר שמורכב ממומחים לעניין הזה. כשבועדת חקירה פחות או יותר אנחנו יודעים מה ההרכב: בראשה יעמוד או שופט, או שופט בדימוס עם עוד כמה אנשים שלא קשורים לעניין. לוועדות מן הסוג הזה, להחליט בדברים האלה, יכול להיות שאתה צריך אנשים, כשאתה מדבר על העתיד, שכן קשורים לגופים האלה, שהם כן יודעים מה נעשה, מעין מומחים. לכן יכול להיות שצריך לאבחן בכתב הסמכות ולומר: ישנם דברים שראויים להיות בתוך מסגרת הסמכות של ועדת החקירה וישנם נושאים שבהם ראוי לספל בדרך אחרת, וגם מבקר המדינה, נדמה לי רומז ואומר על דרכים שונות. כלומר, הוא לא מכתוב דרך אחת. ברור לנו היום שהוא מדבר על ועדת חקירה. אבל נדמה לי שהוא לא סגר את הדרך בפני צורות נוספות של ברור לעניינים נוספים. אני חושב שטוב לחשוב מראש ולא לפעול מהר ואחר-כך להסתכן בדרך שאיננה בדיוק הולמת את הנושא.

עוד דבר אחד לגבי הממשלה. אני חשבתי, אני לא יכול להבטיח את זה, זה מין מתכון שצריך לברר ולראות אם הוא מעשי, בתאום שקיים היום בין הממשלה לבין הוועדה הזאת, לתאם גם את כתב הסמכות. מפני שאם אין תיאום, המיד יש הסמכות לוועדה הזאת להחליט על הקמת הוועדה.

ש' אלוני:
כל הדברים שאמר עכשו היועץ המשפטי לממשלה שצריך לקחת בחשבון את *terms of reference* גם הוועדה הזאת מטוגלת לשקול ולקבוע אותם, לא רק הממשלה. אתה המלצת שזה יהיה הממשלה ולא הוועדה, כי הממשלה היא גוף מבצע. הממשלה מחוייבת בקבלת החלטות הכנסת. אם הוועדה קובעת את הרי שכל הכלים נשארים עדין בידי הוועדה לחייב את הממשלה לקבל את החלטות הוועדה. אני מתייחסת לסדר העדיפויות מבחינת החוק ואני מעמידה במבחן את הנקודה הזאת.

נקודה שניה, דברת על הנטיה הטבעית שיש למשפטנים למען הצדק להביא את כל הגופים לכאן. אולי הנטיה הטבעית שלך באה על סיפוקה אם אתה מקים ועדת חקירה שיפוטית, ע' שניה גם לנפגעים. על כן אני שואלת אותך מבחינת ההמלצה, האם לדחות, וזו האפשרות היחידה, הקמת ועדת חקירה עד שפה ישמעו, למען נטיות הלב, את הגורמים, או מוטב לא לדחות והצדק יבוא על חיקונו?

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר: בענין השני לא המלצתי. אמרתי שאין חובה משפטית. אמרתי שהשיקולים ברורים לוועדה והוועדה החליט, כיוון שזה לא ענין משפטי מובהק.

בשאלה הראשונה אמרתי, באמת זה לא גורלי, זה לא כל כך חשוב. אני עדין חושב שמבחינה מעשית יש עדיפות מסויימת להקמת ועדה על-ידי הממשלה. אבל אני מוכן לראות את נקודת המבט השניה, החולקת. זה ענין של הערכה.

היו"ר ד' ליבאי:

חודה רבה. חברי הכנסת, הדו"ח הוגש על שולחננו ביום שני. ישבנו ביום שני, ישבנו ביום שלישי. עכשו אנחנו יושבים ביום רביעי והשאלה היא מה עושים. ישנה תחושה ככל שעוברות השעות ועוברים ימים, אני מדבר על עצמי, אני נעשה שותף לאותו מחדל גדול שיש בו כבר הרבה שותפים שעמדו מנגד. יש רשימה ארוכה של אנשים שרצו לחשוב, לשקול, שמעו את האזהרות והכתובת על הקיר, קבלו מסמך של הארבעה, שמעו את היועץ המשפטי לממשלה והמתינו וחיכו שמא ושמא ושמא.

הוגש דו"ח. ידידי או נכבדי ומפקדי חה"כ רפול, אם הייתי רואה ניצנים של אחריות ציבורית ואזרחית מהנוגעים בדבר, הייתי אומר: נמחין. כבר כולם דברו באמצעי החקשורת. מה אומרים כולם? איפה האשם, חפש אותו שם.

ח' רמון: לא כולם דברו.

היו"ר ד' ליבאי:

אני חושב שכמעט כולם דברו. לפחות המהותיים דברו. אני מדבר על הגופים המבוקרים קודם כל. אלה שלא בוקרו, לא בוקרו. לכן מבקר המדינה אומר, פה לא יכולתי לבקר, מ-1 עד 9 לא יכולתי לבקר. צריך להמשיך לחקור. אבל המבוקרים לא דברו? מישהו מהם מוכן להסיק מסקנה? מישהו מהם מוכן לומר: מודה במקצת, טעיתי אפילו בחום לב.

חה"כ רפול, הנטיה ברורה. איש לא עומד להסיק מסקנות. ככל שיעברו השעות הם יחשבו שגם מותר להם לא להסיק מסקנות. הצרה היא שאין בסמכותנו לכפות עליהם להסיק מסקנות. לעניות דעתי לא לממשלה ולא לנו. אז למה נמתיך, לחוק? איפה ההנהגה? אין ברירה. איש לא לוקח אחריות. אנחנו במצב של חוסר אונים אם פה לא תתקבל החלטה ולדעתי עוד היום.

קראתי את עתון דבר וקראתי עתונים אחרים. העמוד הראשון והעמוד הבא ה הצעת התניה: אם לא תמנו ועדת חקירה ואם לא תחקרו בפלילים, אנחנו נשקול, אנחנו נכנס את הגופים שלנו, גופים מסויימים שנזכרים שם, אם להפיק לקחים. אני לא יודע אם קראתם את זה.

ר' איתן: מי אמר את זה?

היו"ר ד' ליבאי: זה כתוב בעתון מסוים שהמסר הוא ברור.

י' מצא: קודם אמרת איך להתייחס לעתון.

היו"ר ד' ליבאי: אני אומר את זה כיצירת אווירה מסויימת, לא כציטוט נכון.

חברי הכנסת, השאלות שעומדות כאן הן רציניות. אני אגדיר אותן כך: תפקיד מבקר המדינה, מעמד מבקר המדינה, התייחסותנו למבקר המדינה. המבקר נתן לנו המלצה מפורשת. שאל חה"כ זייגר קודם את המבקר: למה לא אמרת במפורש. בא המבקר ואמר את זה באמת במפורש ביותר, למרות שלעניות דעתי זה התבקש מהדו"ח שלו במפורש. אבל אמר את הדברים המפורשים: אני ממליץ בפניכם, חברי הוועדה לבקורת המדינה, מנו ועדת חקירה משפטית בהתאם לסמכותכם לפי סעיף 14ב'. למה לא? יקום אחד ויסביר לי למה לא לקבל את המלצת מבקר המדינה, הדו"ח שלו לא היה טוב?

היועץ המשפטי לממשלה כותב במכתב על הדו"ח הזה שהוא דו"ח יסודי. כל חברי הוועדה חלקו לו פה שבחים. מה מעכב אותנו? מה יגיד הציבור? מה מעכב אותנו מלקבל את ההמלצה.

הדבר השני זה שאלת מעמד הוועדה. כיוון שלפנינו המלצה, לעניות דעתי, חד משמעית, השאלה היא מה הוועדה הזאת עושה ואיך היא רואה את תפקידה. יש ועדה, יש גוף ויש אדם שקונים את עולמם בשעה אחת. ויש ועדה, יש גוף ויש אדם שמאבדים את עולמם בשעה אחת. אל תשכחו את כל המבוקרים שיבואו עוד הנה לוועדה ורוצים לדעת איך הוועדה מתייחסת למבקר המדינה ולדו"ח שכולם מהללים אותו ומדברים בשבחיו. אם פה כשהדברים חד משמעיים וכל עיני הציבור נשואות לוועדה הזאת, אנחנו אומרים לו: בסדר אמרת, מה זה חשוב, מה יגידו המבוקרים אחר כך? מה יגידו המבוקרים אם כך נתייחס לדו"ח מבקר המדינה בנושא כל כך רציני?

אם המבקר אמר, אני לא הייתי מוסמך לחקור את כל אלה שאתם יודעים שהוא לא היה מוסמך לחקור ולכן אני אומר שצריך להמשיך לחקור, יש מה לחקור ויש יסוד לחקור, אז אנחנו לא נשתמש בכלי שהוא מציע לנו להשתמש בו והחוק נותן בידינו ולא נחקור? אז למה נמתיך? שהעתונות תכתוב לנו ותדרוש את הדברים האלה מאתנו? צריך להיגרר ולא להנהיג?

ישנה פה בעיה רצינית מאד והיא אינה בוועדה הזאת. זו בעית הכפילות בסמכות. פה יש כנסת ושם ממשלה. אולי זו בעיה קונסטיטוציונית. אבל זו בעיה. הממשלה תתכנס ביום ראשון. בוודאי יעוררו את השאלה הזאת ביום ראשון. יושב שם היועץ המשפטי. אתם שמעתם את היועץ המשפטי. יגידו שרי הממשלה: למה לחכות? אנחנו צריכים היוכ למלא את חובתנו. קודם כל נכריז על הקמת ועדת חקירה. מה תעשה הוועדה הזאת ביום שני? בשביל מה תבוא הנה ביום שני? אני לא יודע. אני אבוא ביום שני ואעמיד על סדר-היום נושאים אחרים, כי באותו רגע שהממשלה החליטה על ועדת חקירה, היא חשב והיא תדון בכתב הסמכות, מי אני שאפריע לה עכשו. יגידו: היו לכם ימים, לא התערבנו, מה עשיתם? למה חיכיתם? איזה נימוק היה לכם לחכות?

י' זייגר: זה מאבק יוקרה?

היו"ר ד' ליבאי: לא, הוא ענייני מאד.

ש' אלוני: זו שאלה של קבלת אחריות.

היו"ר ד' ליבאי: אין לי יוקרה. ידידי זייגר, חברי מצא בירך אותי, לא אשכח את זה, נעים לי לשמוע פעם מלה טובה, על זה שנקטתי יוזמה שלא נעסוק במשחקי יוקרה, שנהיה ענייניים. זה לא סוד שהיום היתה פגישה לפני הישיבה הזאת עם שלושה שרים. יכולתי לבוא אליכם ולהגיד: אל תמנו, אל תעשו, צריך לחכות לתאומים.

היו"ר א' נמיר: מה רצו השרים?

היו"ר ד' ליבאי: אני לא יודע מה רצו השרים. לא היה דיון פורמלי. הרושם שאני קבלתי הוא ששרים מסויימים השלימו עם זה שהוועדה הזאת תמנה את ועדת החקירה. הם רוצים רק שגם נועץ בממשלה באשר לסמכויות הוועדה. אז השאלה היא אם אנחנו צריכים עוד להמתין? השאלה היא אם יש פתרון אחר?

אני חושב שהיועץ המשפטי לממשלה צריך לדעת היום מה עמדת הוועדה הזאת לגבי מינוי ועדת חקירה.

ד' תיכון: למה?

היו"ר ד' ליבאי: הוא צריך לדעת איך הוא מדווח לממשלה.

י' מצא: הוא אמר שהממשלה תמתין למה שאנחנו נחליט. בדיוק הפוך אמר היועץ המשפטי.

היו"ר ד' ליבאי: היועץ המשפטי אמר: אני מדבר בשמי. אני עוד לא התייעצתי עם הממשלה, לא התקיים דיון, אינני יכול להביע לא הלך רוחות בממשלה ולא מה יקרה שם. הוא הגון, הוא זהיר, הוא אמר את הדברים האלה. הוא צריך לדעת זאת גם לצורך ההיבט הפלילי. אני קורא את המכתב שלואל מבקר המדינה: "עודני סבור שיש צורך בהקמת ועדה כזאת, שכן עדין אין לנו בנושא חשוב וקשה כזה אלא תמונה חלקית

זאינה מכסה את הפעילות של הבנקים וגופים נוספים. " זה היועץ המשפטי יגיד לממשלה וזה הוא אומר גם לכם. למה לא תמנו ועדת חקירה? אני מקווה שהפעם יוחלט להקים ועדת חקירה שתסתמך גם על מימצאי הבקורת שערכת. "הקמת הוועדה עשויה להשפיע בין היתר גם על דרך הבדיקה של האפשרות שפעולות שונות הקשורות בוויסות ובייעוץ היוו עבירה על החוק", כפי שציינת במכתבך.

היועץ המשפטי ממתין לדעת אט מקימים ועדת חקירה ואיזה סמכויות יש לה, כי לזה יש השלכה על שימוש בסמכויותיו כיועץ משפטי לממשלה. האם המסר לא ברור?

אני חושב שזה ממש רגע של אמת לוועדה, מה היא רוצה. היועץ המשפטי אומר: נראה לי שהממשלה תמליץ. כאן התשובה ניתנה אחת, אם הממשלה הזאת ראויה שתמנה את הוועדה, שאלו פה כמה חברים, למה היא לא מינתה עד היום ומאין לנו שהיא תמנה מחר. למה לנו להשאיר את זה בסימן שאלה כשהחוק מקנה את הסמכות לנו ישירות. קבלנו דו"ח על השולחן ממבקר המדינה. הוא לא הלך לממשלה. הוא בא הנה. החוק מפנה אותו הנה. החוק מחייב את חברי הכנסת שיושבים פה. זה תפקידם. אנחנו כגוף המבקר את הממשלה, כאשר החוק נותן לנו את הכלים ואנחנו צריכים להסביר את עצמנו לעם כחברי כנסת נבחרים, אז אנחנו נגיד: נשאיר לראות מה יעשה הדרג המדיני? אותו דרג שהמבקר כותב עליו בדו"ח - אני מדבר על דרג, לא על הרכב זה או אחר של אנשים - אני לא הייתי מוסמך לבדוק אותו עדין ומי שצריך לבדוק אותו זו אותה ועדת חקירה. אני ער לכך שלפעמים אין ברירה והממשלה ממנה ועדת חקירה שתחקור את הדרג המדיני. קרה דבר כזה. אבל זה היה רצוני? זה באין ברירה. אתם זוכרים את הלחצים שהפעיל הציבור כדי שהממשלה תקים ועדה שתחקור בין השאר את עצמה. פה המחוקק נהג טוב. אנחנו המחוקק, הכנסת. המחוקק נתן את הסמכות. לאור הערות מבקר המדינה הוא אמר: באופן טבעי לא נחכה לממשלה, כי הבקורת היא על הרשות המבצעת. הרי הבקורת היא על משרדי הממשלה. לכן אני המבקר מתמנה על-ידי הכנסת. לכן אני המבקר בא אליכם לכנסת ואומר לכם: תמנו ועדת חקירה. איך אני יכול לצאת מכאן ולא להגיד לציבור: בסדר, שמענו את המבקר, אנחנו מקבלים את המלצתו. יש לי בעיה. יש לי בעיה רצינית של כתב המינוי. אני לא יכול לתח היום כתב מינוי. אנחנו צריכים לדון בזה לגופו של ענין וברצינות. לדעתי צריך לדון בזה תוך האום, תוך התייעצות.

י' מצא: האם לא אמרת אתמול שנדון על כתב המינוי לפני שנחליט על הקמת ועדת חקירה?

ש' אלוני: אי-אפשר לעשות את זה.

י' מצא: אני מצטט אותו. הוא הסביר למה צריך קודם כל לדון בכתב ההסמכה, שמא חברי הוועדה יאמרו: הצבענו על ועדת חקירה. היינו מצביעים אחרת לו היינו יודעים שכתב ההסמכה קיים.

היו"ר ד' ליבאי: אמרתי שאי-אפשר להגיע למינוי סופי בלי לראות גם את כתב המינוי. אבל אם יש לנו הסכמה עקרונית, חה"כ מצא, שהדרך היא ועדת חקירה, אנחנו צריכים ליטול את היוזמה ולהודיע שזאת דעתנו והמינוי יושלם כאשר ננסח, אני לא יכול להשלים את המינוי בלי כתב המינוי. בזה אתה צודק, המינוי יושלם.

אבל יש הבדל בין שאני יוצא מכאן בלא כלום, או אני יוצא מכאן עם החלטה שאומרת: אני מקבל את המלצת מבקר המדינה. אני מחליט שיש מקוט למנות ועדת חקירה. אני עובר עכשו לדון בנוסח כתב ההסמכה.

אני חושב גם שאם היועץ המשפטי אמר שמן הראוי טאנחנו נמליץ לפני הממשלה, הייתי מציע לוועדה הזאת לא ללכת בדרך הזאת. כי איך זה יראה? שהסמכות היא לנו בחוק ואנחנו לא משתמשים, לא בטוחים ולא יודעים מה אנחנו רוצים, אלא ממליצים לפני הממשלה, אותו גוף שהוא מבוקר ואנחנו צריכים לפקח, שהוא יואיל לעשות מה שאנחנו לא עושים? אני לא חושב שזו הדרך להמליץ לממשלה. בסמכותנו להחליט בייחוד בשגת היועץ המשפטי אמר שאנחנו מפקחים על הממשלה, הממשלה מבוקרת על-ידי הכנסת.

היועץ המשפטי העלה נקודה אחת. הוא למעשה עורר אצלי שאלה כשהוא התייחס לנושא האם יכול להיות מינוי משותף. אני לא מסתיר, שבמקרה הזה שאין לו חקדים ואין לו אח ורע, חשבתי שטוב היה להגיע, תוך הבנה לגופו של ענין בין נבחר הציבור, אלה שבממשלה ואלה שבכנסת, לכתב הסמכה מתואם ומוסכם.

אומר היועץ המשפטי לממשלה שאני נמנה על אלה שמכבדים את דעתו, שצריך להזהר בכך מבחינה קונסטטוטיונית. הוא נתן למעשה שני נימוקים תוך ההיבט לבעיות שיכולות להתעורר. אינני רואה את הנימוקים כמשכנעים. הנימוקים שהעלה היועץ המשפטי היו אלה: 1. מה יהיה אם יבקשו הבהרה לסמכות. אני חושב, כשם שנגיע בדרך הקשה או הקלה כפי שאני מציע להתייעצות גם עם הממשלה ועם היועץ המשפטי לממשלה ממילא באשר לניסוח כתב הסמכות, אם וכאשר, זו אפשרות קלושה, יבקשו הבהרות, אני לא רואה, אם הגענו לניסוח תוך התייעצות, מה יהיה הקושי להגיע להבהרה תוך התייעצות. אני לא רואה כל קושי. כמובן זה יכול להתעורר, אבל אני לא חושב שזה מהותי.

הנימוק השני של היועץ המשפטי, עם כל הכבוד, לא נראה ממשי. אומר היועץ המשפטי, הרי מי יצטרך לבצע את הדו"ח? הממשלה. נשאלת השאלה, זו הנמקה להעביר את המינוי לממשלה? הרי ברור שכוחו של הדו"ח הזה הוא מסמכות אלה שיושבים פה. אם יושב נשיא בית המשפט העליון, או שופט עליון או שופט אחר והם כוועדת חקירה ממלכתית נוחנים לנו דו"ח, נותנים לעם דו"ח, הכנסת תחשב בו, הממשלה תחשב בו, בין אם ישירות ובין אם מתוך זה שהדו"ח יונח לפני הוועדה היא תעביר אותו לממשלה, בין עם הנחיית ביצוע, בין עם החלטת כנסת. אינני רואה פה מבחינה זאת הבדל של ממש את הדו"ח הזה מוגש לוועדה הזאת או לממשלה, כי בשני המקרים, הגוף שיצטרך ליישם את רוב ההמלצות בפועל זה הגוף המבצע וראשו זה הממשלה, כשאנחנו נוכל לדון רק במספר היבטים ציבוריים ויותר לדון באספקטים התחיקתיים כאן בכנסת. לכן כך או אחרת זה יגיע לממשלה. לכן מבחינה זאת, בעיני אין חשש מינוי משותף. אבל אני מכבד מאד את חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, ואם הוא יישאר איתן בדעתו, אני אציע להתחשב בדעתו כי הוא היועץ המשפטי לממשלה והוא יושב כרגע על תקן של היועץ המשפטי לממשלה ששיקוליו הם שיקולי ההוק באובייקטיביות והגישה היא עניינית ואני יושב פה על תקן של פוליטיקאי ויכול לדאוג את הדברים באור אחר. לכן הייתי מציע, למרות שאני חולק על דעתו, שאם הוא יאמר כך ויהיה איתן בדעתו, שגם אנחנו וגם הממשלה נשמע לדעתו.

אם כן, מי ימנה את הוועדה, דווקא לאור חוות דעתו של היועץ המשפטי, אני חושב שהוועדה צריכה לעשות את זה. אם כן, אני חושב שהיא לא צריכה להתמהמה.

א' נמיר: סליחה, אדוני היו"ר, אם מותר לי להעיר, יש כאן חברי ועדה שגם להם יש דעה בנושא. אני למשל בדעתו של היועץ המשפטי. אני רוצה שיהיה ברור שאתה אומר את זה כדעתך האישית.

היו"ר ד' ליבאי: כל דברי כרגע הם דעתי האישית.

ד' תיכון: אני מציע שחשכם את הדיון ותביע את עמדתך בסוף הדיון.

היו"ר ד' ליבאי: אני אומר את דבוי. אחרון בסדר חברי הוועדה, ואחרי זה אני ניגש לסדר-היום. בזה אני מסיים את החלק הזה. אני אומר עוד פעם לחברי בוועדה, שלא יהיה פה כל מחשבה אחרת, הוועדה הזאת יש לה חופש פעולה מלא, היה לה, יש לה ויהיה לה גם מחר. אבל אם גוף אחר יחליט בצורה זאת או אחרת למנות ועדת חקירה, הרי שהוועדה הזאת לא עשתה זאת וממילא היא יוצאת מן התמונה. אני לא מאמין שהיועץ המשפטי יגיד להם שם: אתם חייבים להתייעץ בוועדת הכנסת, כי מבחינה קונסטיטוציונית חוקית, הממשלה לא חייבת להתייעץ אתנו.

אם יש חששות לחברי הוועדה שוועדת חקירה תפגע בבנקים, אני אומר עוד פעם, שמעתם מה שאומר מבקר המדינה והוא אחראי. כל אחד יכול לשמוע את היועצים הפרטיים שיש לו מבין הבנקאים. אני לא חושב שהיום בירור בנושא הזה עלול איך שהוא למוטט או לפגוע קשות בבנקאות. יכול להיות שזה היה כך אילו הוועדה היתה מתמנית מיד אחרי המפולת ובמקום לעסוק במציאת הסדר לנושא היו כולם מתחילים להטיח רק האשמות והם חוששים מחקירה. עברה תקופה מאז. נעשו הסדרים. באה רגיעה. יש מחליפים. יש אנשים שיכולים למלא את מקומם. אותו חשש לא נראה לי כל כך ריאלי. מה גם, שהממשלה בוודאי תתייצב, כפי שאמרו כמה מדובריה, ותאמר לציבור את הדבר העיקרי, כל מה שאנחנו עושים זה להבטיח שזה לא יקרה עוד פעם. אנחנו עושים הכל להבטיח את הבראת המערכת הפיננסית, והראיה שאנחנו לא עומדים חסרי אונים הלאה כדי שתהיה עוד מפולת ועוד מפולת. וזה מה שהציבור מצפה מאתנו.

בסיכום דברי הייתי מציע לוועדה היום את ההצעות הבאות מתוך התחשבות בשאר הדברים שנאמרו כאן.

מבקר המדינה י' טוניק: אולי אדוני היו"ר ירשה לי...

היו"ר ד' ליבאי: אולי אחרי דברי. אני עוד אומר מה אני מציע ואחר-כך המבקר.

י' מצא: יש גם הצעה לזמן את ראשי הבנקים.

היו"ר ד' ליבאי: אני בעד.

מבקר המדינה י' טוניק: לפני שהיו"ר יציע הצעה מגובשת, הייתי מבקש להביע את דעתי ובייחוד כאשר היועץ המשפטי לממשלה הופיע כאן בפורום של הכנסת. היות שאני מבקר המדינה, הנני אחראי רק בפני הכנסת בלבד.

היו"ר ד' ליבאי:
תרשה לי רק עוד השלמה אחת. אני לא כגיש כרגע הצעה מגובשת. אני חושב שהשאלה של חה"כ מצא היתה במקומה. חה"כ מצא, מה שנראה לי, מבלי שאני מנסח כרגע דבר, צריך להחליט לקבל את המלצת המבקר. להחליט עקרונית שיש מקום למנות ועדת חקירה ואנחנו רוצים למנות ועדת חקירה. צריך לומר שהמינוי יכול להיות מושלם כאשר יש לנו את *terms of reference*

בשלב זה, יש בדו"ח המבקר, לעניות דעתי, מימצאים רבים שדורשים תגובה וטיפול. עד שתתמנה הוועדה, אני לא רוצה להגיד עד שהיא תסיים את עבודתה, אני לא חושב שצריך לשבת, גם לא אנחנו, בשב ואל תעשה. עד שלא יצא מינוי לוועדה, מאחר והנושאים הם ציבוריים ממדרגה ראשונה ויש אצל המבקר משצאים כבר עט המלצות מסויימות, אנחנו יכולים להזמין את הנוגעים בדבר כדי לדון איתם בהצעות קונקרטיות לחיקון המצב. זה לא שייך לדרישתו של המבקר להמשיך בחקירה. יש לנו נושאים של חיקון מצב קיים שאנחנו יכולים להזמין את נציגי הגופים, להידבר איתם ולשמוע אותם לפני שאנחנו ממליצים המלצות, מציעים הצעות ומתקנים חוקים.

אני נותן את רשות הדיבור למבקר המדינה.

מבקר המדינה י' טוניק:
אני מעריך מאד את דברי התשובה של חברי המלומד היועץ המשפטי לממשלה שהוא כוכן להמשיך במה שהוא התחיל קודם, להפעיל את המנגנון החקירה לבדוק את העבירות. כפי שאמרתי לכם אתמול, אני לא מצאתי מקום להסתמך על סעיף 14ג', ואת זה כבר אמר היועץ המשפטי המלומד. אם כי זה לא היה בדיוק בהתאם לחוק מבקר המדינה. אבל ראיתי את עצמי חייב להפנות את תשומת לב היועץ המשפטי, הממונה על התביעה הכללית, שיש אפשרות של עבירות כפי שפרסתי אותן. אני לגמרי לא בטוח אם מיציהי את רשימת העבירות. כי עבירה שהיחה ידועה פעם כגרימת נזק לציבור...

ד' תיכון:
אנחנו לא משפטנים. אנחנו מבקשים להתיישר על-פי הרמה שלנו.

מבקר המדינה י' טוניק:
הייתי קורא לזה: חקלה לציבור.

י' זייגר:
זה היה קיים לפני שתיקנו את החוק לניירות ערך.

מבקר המדינה י' טוניק:
אם אתם רוצים זו מכה שבאידאולוגיה הציונית שלנו היא לא היתה קיימת. אני שמח שפרופסור ליבאי מצטרף. זה הסעיף שתופס מקרה כאשר בדרך אחרת אולי אי-אפשר לתפוס אותו מבחינה פרוגרטיבית וכאן אפשר לתפוס אותו. אם לא כתבתי את זה במכתבי, אני מנקש את רשותך, היועץ המשפטי לממשלה, ואני מוסיף תוספת למכתבי.

היועץ המשפטי לממשלה י' זמיר:
זה מוסף.

מבקר המדינה י' טוניק:
ואתה מקבל את זה לתשומת לבך.

היו"ר ד' ליבאי:
מזה אי-אפשר להזדכות. אין דבר שהוא לא עלול לגרום תקלה לציבור.

מבקר המדינה י' טוניק:
שופט גדול באנגליה הגדיר את העבירה הזאת כרשת עשויה עיניים קטנות מאד שרק דגים קטנטנים יכולים להסתלק ממנה. כולט ייתפסו בה.

רבותי, אבל לא לזה התכוונתי בבקשי את רשות הדיבור. אני שמח מאד שפרופסור ליבאי בדעתי. אני המלצתי שהוועדה הזאת תמנה ועדת חקירה. אני רוצה לחזור ולומר את דעתי, שהוועדה הזאת תמנה את ועדת החקירה, ולא הייתי מוסיף דבר אלמלא דבריו של היועץ המשפטי שהביא בפניכם אפשרות שהממלה תמנה את ועדת החקירה.

י' זייגר: למה לא כתבת את זה בדו"ח?

י' טוניק:
חה"כ זייגר, האנגלים אומרים שטענה כזאת היא טענה דוחה. אם אתה רוצה תשובה, אז אגיד לך. חיכיתי שתקראו את הדו"ח. אבל דעתי הייתה ברורה. לכן הגשתי את הדו"ח לפי סעיף 14ב'. לכן כתבתי שזה טעון חקירה והמבין יבין. אני לא צריך לומר לחברי הכנסת יותר מזה. אבל אתמול כתבתי מה שלא הייתי צריך לכתוב בדו"ח. הייתי אומר שזה לא היה הוגן שאני אכתוב בדו"ח, כי הדו"ח מכוון נגד אלה שבקרת. אני לא יכולתי לכתוב בדו"ח רשימה של גופים אחרים שגם אליהם צריך להגיע. לא הוגן לעשות את זה. לכן אני באתי אליכם אתמול ופרטתי בפניכם דרגים ושטחים שידי הקצרה כמבקר המדינה אינה מוסמכת ואינה מסוגלת להגיע אליהם. לא לחינם הזכרתי את הדרג המדיני. לא לחינם הזכרתי את שוק ההון ואת המינויים למועצות, הרכב הבורסה וההרכב של הרשות לניירות ערך. אלה מינויים שאולי מותר לי לומר עם כל הענווה, בשטח המדיניות, קרי בשטח הממשלה. פירושו של דבר, חלק גדול של הדברים שציינתי נוגעים לממשלה. לכן, האם אתם רוצים שהממשלה תמנה ועדת חקירה ותחקור את עצמה, או שאתם רוצים להחזיק בידיכם את הסוברניות של הכנסת, שהכנסת תפקח על הממשלה? זו הבעיה הקונסטיוציונית.

א' נמיר: זה לא בניגוד לדעתי.

מבקר המדינה י' טוניק:
אז לא הבנתי אותך. אני מבקש סליחה. אתמול אמר כאן חה"כ צבן דברים חשובים, שזה כאילו פוגע במעמדו של מבקר המדינה אם לא יקבלו את דעתו. אני רוצה שתדעו: לא את זה אני אומר. אני דואג למעמד של בקורת המדינה. מותר גם לי לדאוג למעמד של הכנסת שאני שליח שלה. ככל שיפגע מעמדו של מבקר המדינה, הרי הכנסת תיפגע. הבאתי בפניכם הצעה ברורה. אתם שלחתם אותי לשדה. הכנסת מחכה לדו"ח שלי. באמצעותכם הבאתי אותו אליכם, כדי שאתם תעשו מעשה. אם אתם אומרים: לא נעשה דבר אלא נחזיר אותו לאותם גופים שלא נחקרו וצריכים להיחקר, איפה מעמדה של הכנסת?

דבר נוסף, לא הייתי מאושר גם ממין שעטנז של משהו משותף. ישנה שותפות שהיא לא קרירה ולא חמימה. זו שותפות לא טובה. היא לא בריאה. זה שעטנז של שתי רשויות. מה יצא מוועדה כזאת? היום אנחנו יוצאים מנקודת מוצא שהכנסת מבקרת את האכזקוטיבה. אבל כאשר יראו את הנישואים האלה, בסופו של דבר יגידו שהאכזקוטיבה מבקרת את הכנסת. יישכח המקום ממנו יצאנו.

הערה קטנה למה שאומר היועץ המשפטי. העובדה, וזו עובדה נכונה כמובן, שהחקירה תהיה צופה את פני העתיד, אינה מונעת את הצורך להתחיל ממה שהיה. לא תהיה אפשרות להמליץ לעתיד או לקבוע לעתיד ובוודאי לא ללמוד לקחים לעתיד, כי אנחנו לא נדע ממה אנחנו לומדים את הלקחים. זאת-אומרת, נסיון שאנחנו צריכים ללמוד מכשולן כל כך חמור ילך לאיבוד ונתחיל כאילו לא קרה כלום.

לכן דעתי היא, אם תחליטו להמליץ על הקמת הוועדה, ההחלטה צריכה לצאת מכאן. למה שאתם קוראים ודם כתב הסמכה, זה צריך לצאת מכאן, בלי שותפויות ובלי ערבוב תחומים.

היו"ר ד' ליבאי:

בזה תם הדיון בנושא הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית. אני עובר לסעיף 2 וזה הצבעה על הקמת ועדת חקירה.

ח' רמון:

הצעה לסדר. כל אחד דיבר. היועץ המשפטי דיבר וכל אחד מצא בדברי השני רק חיזוקים לעמדתו. אינני רואה טעם נוסף בסיבוב נוסף. אני מציע לגשת מיד להצבעה האם להחליט היום על הקמת ועדת חקירה, או, וזו המחלוקת כרגע, לשמוע קודם כל מיני אנשים ואחר-כך להחליט מה עושים. זו למעשה ההחלטה שעומדת כרגע בפנינו, אין בלתה. אני לא חושב שצריך להכביר עליה מלים. ירצו אחר-כך הבהרות, בבקשה. ישבו פה, יעמדו לרשותנו כל מה שאתם רוצים. אני מבקש, או שהיו"ר יגיד לי שזו לא סמכותו או שהוועדה בהצבעה עכשו תחליט לדחות או לקבל את ההצעה לסדר.

היו"ר ד' ליבאי:

יש הצעה אחת שאתה מציע והיא, להעמיד להצבעה האם הוועדה הזאת מחליטה באופן עקרוני להקים ועדת חקירה והיא עוברת לדון בכתב ההסמכה. זו הצעה אחת. הצעה שניה היא אתה אומר, שקודם נשמע את הגופים המבוקרים ולאחר מכן נחליט.

אני רק רוצה לומר שיכולה להיות גם הצעה שלישית. אני ער לכך שיכולה להיות גם בקורת, אבל ההצעה הזאת, השלישית, היא למעשה מבחינה רבה פשרה. מדוע? כי זה רגע של אמת. חברים שרוצים ומבינים שצריך ועדת חקירה, או שיעשו זאת היום או שאינני יודע אם יעשו זאת. אני רואה גם האפשרות להצעה שלישית והיא זאת: היום מתקבלת החלטה להיענות להמלצתו של מבקר המדינה והוועדה מחליטה שיש בדעתה למנות ועדת חקירה ממלכתית לפי סעיף 14ב', לאחר שוועדה זאת תגדיר את נושא החקירה. יחד עם זאת, אני חושב כהצעת החלטה, אני מניח שהצעה זו תוכל להתקבל פה אחד, שהוועדה מביעה הערכתה והוקרתה למבקר המדינה עו"ד יצחק טוניק על הדו"ח המאלץ והאמיץ שהגיש לה.

מבקר המדינה י' טוניק:

אדוני היו"ר, מישהו אמר: הלוואי אותי עזבו ואת תורתי שמעו. זה מה שחשוב.

היו"ר ד' ליבאי:

אני אישית הייתי מוסיף פיסקה להחלטה. כל פיסקה אפשר לדון בה בנפרד. אני אישית הייתי מוסיף פיסקה להחלטה על פני הדברים ועל השולחן. כלומר, כהמשך לסעיף הראשון שדיבר על החלטה עקרונית על הקמת הוועדה על-ידי הוועדה הזאת, שהוועדה מביעה רצונה ותקוותה שהגדרת נושאי החקירה של ועדת החקירה, תיעשה על ידה תוך הבנה ותאום עם הממשלה.

פיסקה אחרונה הייתי מציע, יש פה חלופות וזה יועמד בסוף להצבעה. אני למשל בנושא זה לא חושב שעם החלטה עקרונית, בייחוד שעוד לא השלמנו את העבודה ולא יצא כתב מינוי, בזה ניקינו את עצמנו ואין לנו יותר מה להגיד בהקשר לסוגיה הקשה. אני חושב שיש מקום שנחליט, שהוועדה קובעת שיש בדו"ח המבקר מימצאים המחייבים התייחסות מיידית של הוועדה. הוועדה מחליטה לזמן הנה את הגופים המבוקרים וכן את ראשי מערכת הבנקאות ושוק ההון וכן מומחים כדי להמשיך בדיוניה, וזאת עד אשר יתבקש כבוד נשיא

בית המשפט העליון למנות את ועדת החקירה הממלכתית. מה יהיה אז, נראה. יכול להיות שנעבור לספירות מעשיות של עתיד, של הווה, שלא קשורות כבר במשבר עצמו בעזרת הנוגעים בדבר.

אני חושב שצריך ללכת בשני הכוונים. לי נראה שאם נחליט רק החלטות עקרוניות שצריך למנות ועדה ונשב באל תעשה, שוב חטאנו לתפקידנו. יש מה לבדוק. אמר את זה חה"כ מצא בפעם שעברה. אני מאד מסכים אתו. אגב, זו היתה גם דעתי. אני לא חושב שהדברים עומדים בסתירה. ודאי לא בשלב זה. צריך מבחינה עניינית לעשות את שני הדברים: למלא את בקשתו של מבקר המדינה. יש לדון בכובד ראש. אני מסכים לכל מלה שאמר היועץ המשפטי על אותו כובד ראש שבזהירות אנחנו צריכים לדון בניסוח הסמכות. אבל אני חושב שצריך להמשיך ולברר מימצאים שישנם מבחינת הפקת לקחים כבר עכשו, כאשר לנגד עינינו אותה המלצה שהמלצנו בפיסקה ראשונה, שמי שייכנס לעומק ויברר דברים שטעונים ממש חקירה, זה לא אנחנו. אבל יש דברים שמתבטאים כבר מהדו"ח והדברים ידועים.

ובכן הצעתי היא לקבל החלטה בעלת ארבעה סעיפים. סעיף אחד הבעת הוקרה למבקר. אני מקווה שהסעיף הזה יתקבל ללא התנגדות. שלושה האחרים, אני רק מדגיש עוד פעם, אחד זה החלטה עקרונית על הקמת הוועדה וכניסה לדיון בסמכויותיה. סעיף שני, ואני הייתי מוסיף, שהוועדה מביעה רצונה ותקוותה שהגדרת נושא החקירה של ועדת החקירה תיעשה על ידה תוך הבנה ותאום...

ר' איתן:

למי הכוונה?

היו"ר ד' ליבאי:

הכוונה לנציגי הגופים המבוקרים, כי יש לראות מה עושים. אתה למשל יכול לשאול אותם למה הם לא מתפטרים.

ר' איתן:

מבקר המדינה אומר שהיו 7 גופים שלא בוקרו. מי יטפל בהם?

היו"ר ד' ליבאי:

ועדת החקירה.

ח' רמון:

שלושת הסעיפים האחרונים שלך הם סעיפים שלא התייחסנו אליהם ולכל אחד יש דעה לגביהם. בדיון הראשון התבטאו כל החברים האם להקים ועדת חקירה או קודם להזמין. על הפרוצדורה בלבד, האם להזמין או לא להזמין ועדת חקירה, התבטא כל אחד.

היו"ר ד' ליבאי:

זה לא עומד בסתירה.

ח' רמון:

אני לא אומר שזה עומד בסתירה. אבל קודם נסכם את הפרק הזה.

היו"ר ד' ליבאי:

אבל יש גם הצעה להקים ועדת חקירה.

ח' רמון:

אולי אני בעד ועדת חקירה ונגד להזמין.

ר' איתן:

אדוני היו"ר, נניח שהחלטנו לקבל את שלוש הנקודות והפועל היוצא הוא שמוקמת ועדת חקירה ואחר-כך באים ומתייצבים המוזמנים. הם יבואו ויצחקו לנו בפנים. הם יגידו: אחרי שהקמם ועדת חקירה, מה אתם רוצים מאתנו? אנחנו עכשו שותקים. אני לא נגד להזמין אותם, אבל בנתונים אולי שונים. אולי מיהו יאמר לכם בדרך כלשהי, אתם צריכים להתפטר. אתם צריכים להסיג מסקנה. מכל הבחינות הציבוריות והענייניות זה הצעד הנכון ביותר שהם יכולים לעשות את זה.

היו"ר ד' ליבאי:

איך תאמר להם את זה?

ר' איתן:

השאלה היא האם זה הגיוני להזמין אותם אחרי שמחליטים על הקמת ועדת חקירה?

היו"ר ד' ליבאי:

לי נראה שמה שצריך לעשות זה מינוי ועדת חקירה. בדיוק כפי שכאן אמרו חברי, שיש מקום לא להשאיר את המצב בעינו ולא לחכות עד שהוועדה תתכנס ותתחיל לדון. יש גם מימצאים מסויימים ברורים בדו"ח שאפשר לטפל בהם. נכון שאנחנו אומרים שייעשה המשך חקירה. אנחנו לא גוף חוקר. מי שייעשה המשך חקירה זו ועדת החקירה. יחד עם זאת, אנחנו עדין רוצים לשמוע מהגופים הנוגעים בדבר איך הם רואים את המסקנות שצריך להוציא ושנחנו צריכים להוציא בענין דברים שכבר נקבעו.

ר' איתן:

מה נעשה עם מה שהם יאמרו?

היו"ר ד' ליבאי:

אתה יכול לחלוק על זה. יש חברים שמתנגדים לזה. יש חברים שאומרים: תפקידנו למנות ועדת חקירה.

ר' איתן:

אני מדבר על אחת הנקודות שלך. אני שואל, מה הטעם ראית להזמין אותם הנה ומה נעשה....

היו"ר ד' ליבאי:

ההצעה שלי נובעת מדיונים שהיו פה יום שלם. אני הבאתי את הדעה שצריך להיענות להמלצה של מבקר המדינה. היו חברי, שאני התרשמתי, שהם בעד ועדת חקירה. אבל הם גם רוצים בכל זאת לשמוע או להידבר או לומר דברים לגופים. לכן אמרתי שאלה הן האפשרויות שעומדות. אני מציע סעיף סעיף. בעיני אין סתירה. יש חברים שחושבים אחרת.

ר' איתן:

מה נעשה עם מה שיגיד לנו מנהל בנק זה וזה? מה נעשה עם הדברים שלו?

היו"ר ד' ליבאי:

אם אתה לוקח למשל מימצאים שישנם בדו"ח, ואני לא רוצה להכנס לסוגיה קונקרטיית, ואתה קובע שהדברים א' ב' אינם בסדר, אתה אומר: אני רוצה לדעת אם בינתיים יש לך מה לומר איך לתקן או האם אתה מתקן, כולל למה אתה לא מסיק מסקנות אישיות. את זה אתה יכול לשאול אותו. ברגע שצריך לימוד, בדיקה וחקירה, לא אנחנו נעשה זאת.

ר' איתן:

הם יאמרו לנו, ברגע שמונתה ועדת חקירה, אנחנו אומרים לא. זה יהיה ביזוי לנו אם נזמין אותם והם יגידו לנו כך.

י' צבן:

אני חושב שהנושא שאנחנו עוסקים בו הוא כל כך רציני ואחראי, והחברים יודעים שאני מאד מאד בעד זה שנקבל החלטה היום, אני מציע שנשמור על העצבים שלנו ושיקול הדעת ונקיים את הדיון כהלכתו. אני חושב שיש שני עניינים בהצעות ההחלטה של היו"ר שהתקיים עליהם דיון, הסעיף הראשון והסעיף השני שאפשר לגשת אליהם להצבעה. זה הוקרה למבקר והחלטה עקרונית על הקמת ועדת חקירה.

יש שני עניינים שעוד לא התקיים עליהם דיון, אם כי הוזכרו, זה תאום או אי-תאום עם הממשלה והזמנה או אי-הזמנה של הגופים המבוקרים. אני מציע שנצביע קודם על סעיפים 1 ו-2.

היו"ר ד' ליבאי:

זה מקובל עלי. אני רוצה לדעת אם יש הערות לנוסח שהוצע.

י' מצא:

יש הערה לגבי התוכן.

היו"ר ד' ליבאי:

תנסחו את הצעותיכם.

ח' רמון:

תעמיד להצבעה זה מול זה, האם הוועדה מחליטה שיש מקום למנות ועדת חקירה; מול זה את ההחלטה האם להזמין את נציגי הגופים המבוקרים והלא מבוקרים. אלה שני הדברים שעומדים אחד מול השני. בין שני אלה אנחנו עומדים להחליט. אחר-כך נעבור לסעיף האחרים. האם זה מקובל?

ע' לנדאו:

לא. הדברים האלה קשורים. אם אנחנו מחליטים על הקמת ועדת חקירה, אנחנו יורדים מן העניין. ועדת חקירה מנהלת את זה מההתחלה עד הסוף. יש פה אנשים שלפני שמחליטים על הקמת ועדת חקירה הם רוצים לשמוע את הגופים המבוקרים. על כן מי שמנסה להפריד בין שני הסעיפים הראשונים מהסעיף האחרון שאתה אמרת עליו שעוד לא דנו בו, אני חושב שהוא חוטא לעצם העניין.

נקודה שניה, העמדה שלי היא לקרוא להקמת ועדת חקירה אם לא ייעשו מספר דברים שלדעתי יוכלו להביא את העניין מבחינתנו לכלל סיום, לא הכי מוצלח אבל שאני אבלע אהו, והסיום הוא שאלה שצריך להעניש אותם, יעופו. אם היום מחליטים על הקמת ועדת חקירה, אין שום חמייץ לאף אחד לקום וללכת. כפי שאמר היום אלכס אנטקי בהכניחו, שהתגובות של מנהלי הבנקים הן שאט ממילא הולכים להקים ועדת חקירה, למה לנו להתפטר. אני רוצה להיות מטוגל להצביע בעד הקמת ועדת חקירה ממלכתית. אבל אני רוצה לאפשר את החליט שנגללו אפשר יהיה להעיף את כל מי שצריך. אתה אמרת אחמול ועוד חברי ועדה, שאילו ידעו שיעופו מנהלי הבנקים, מבחינתם זה היה מספיק.

לכן ההצעה שלי היא לקבל החלטה בעניין הקמת ועדת חקירה ממלכתית או הייתי קורא לזה: המשך טיפול במימצאים של דוח מבקר המדינה בשבוע הבא ביום שני ושלישי ולתת במשך הזמן את האפשרות למי שצריך להסיק מסקנות.

היו"ר ד' ליבאי:
הדברים ברורים. מצד אחד יש הצעה היום להחליט...

מה אתה עושה?
ד' תיכון:

אין טעם לשכנע אחד את השני. דברנו שעות.
ח' רמון:

אני חושב שאתה עושה טעות.
ד' תיכון:

אני חושב שאתה עושה טעות.
ח' רמון:

בגלל יומיים תפיל את העסק הזה?
ד' תיכון:

אתה רוצה שזה יפול.
ח' רמון:

יש פה שתי תפיסות.
היו"ר ד' ליבאי:

האם כרגע תועלה השאלה אם אנחנו בעד או בגד הקמת ועדת חקירה?
ע' לבדאו:

לא.
היו"ר ד' ליבאי:

אמרת בהחלטה הישיבה שהם יכולים לבקש התייעצות סיעתית. אז למה צריך לכתוב שלוש שעות.
א' נמיר:

חה"כ תיכון, אני לא יודע מה אתה רוצה.
ח' רמון:

אם הדיבורים ימשיכו כך, אני אנעל את הישיבה. אני חושב שכולם יודעים מה מדברים ולא רוצים לשמוע את הזולת. השאלה קשה ונכבדה.
היו"ר ד' ליבאי:

חה"כ לבדאו, אני שומע את שאלתך. אתה רוצה להמשיך ולשאול?

ע' לנדאו:

אני לא רוצה שהיום נעמוד במצב שכאשר נתבקש להצביע אם עקרונות אנחנו רוצים ועדת חקירה או לא, יהיו כאלה שירצו ועדת חקירה באין מוצא אחר, אבל עכשו יאלצו להצביע נגד כדי לאפשר לתהליך מסוים שיתרחש בשטח...

היו"ר ד' ליבאי:

השאלה היא זאת, אני אנסח את זה בצורה הוגנת, האם להמשיך בדיון ולשמוע נציגי גופים מבוקרים ולאחר מכן להחליט אם להיענות למבקר המדינה? או האם להחליט כבר היום שהוועדה בדעה שיש להיענות להמלצת מבקר המדינה ומחליטה שבדעתה להקים ועדת חקירה ממלכתית לטי סעיף 14ב' לאחר שתשלים את דיוניה בנושאי החקירה? אני חושב שהדברים ברורים. מזה לא נובע שהחלק האחר שולל. מזה נובע שהוא אומר שזה לא בשל, נדחה.

י' זייגר:

נגיד קודם לא פורמלית. אנחנו פה לא נוכל לקבל החלטה. זו הערכה.

מכריע חסר. את סדר היום קבלנו רק היום וההצבעה נקבעה רק להיום...

ח' רמון:

אמרנו אתמול שתהיה היום הצבעה.

י' זייגר:

אז אמרנו.

י' מצא:

אמר היו"ר שהיום הוא יודיע אם תהיה היום הצבעה.

י' זייגר:

אני מבקש לדחות את ההצבעה. אתה יכול לקרוא לזה התייעצות סיעתית. אני מציע לדחות את זה רק מסיבה אחת, שפה לא תהיה הכרעה וזה יהיה פחות מכוון, ונתכנס לשיבה הבאה בהרכב מלא, כאשר אנחנו גם נתייעץ בינינו ונגבש עמדה לגבי הנושא הזה.

ר' איתן:

לדעתי אנחנו צריכים ליצור לחץ פסיכולוגי כדי להשיג את המטרה שדברנו עליה בהתחלה, שהם יסיקו מסקנות. זה יהיה צעד מבחינה ציבורית יוצא מן הכלל את זה יצליח. עקרונות אני בעד ועדת חקירה שחוקר ולא חרפה משום בקודה ומשום נושא. מבקר המדינה אמר לי את זה קודם בפחק, שבעה גופים לא בוקרו. אז כל הדו"ח הזה הוא נושא חלקי ולא שלם. לדעתי צריך ליצור לחץ פסיכולוגי על אלה שנגדם...

היו"ר ד' ליבאי:

מה ההצעה? אנחנו בשלב ניסוח הצעות.

ר' איתן:

ההצעה היא להזמין את המבוקרים כרקע למימוש החלטה להקים ועדת חקירה. כלומר שהם יחשבו מה שהם יגידו פה או לא יגידו או מישהו מאתנו יאמר להם: התפטרו. זה יהיה רקע להקמת ועדת חקירה.

היו"ר ד' ליבאי:

זו אותה הצעה שהוצעה.

ר' איתן:
אפשרות ב' שאני לא יודע איך היא חוצג
כלפי חוץ אבל בעיני היא נראית כאלטרנטיבה,
ועדת הקירה תוקם אם לא תוסקה המסקנות על-ידי מי שמבקר המוינה קובע.

היו"ר ד' ליבאי:
הוא לא קובע. הוא לא מדבר על אישים
ונושאי תפקידים באופן שהוא דורש מהם
להתפטר. אם זו היתה העובדה מלכתחילה, היינו הולכים בדרך שלך. אנחנו
לא ששים לעוד ועדות. אנחנו יודעים איזה עומס זה על המדינה.

א' נמיר:
מותר לי לתרום תרומה בחור יו"ר ועוד
בכנסת? ברגע שאנך כנסת מבקש התליענות
טיעונית, אין מה להציע. לכן אני מבקשת להפטיק את הישיבה. שעתיים וחצי
אנחנו דנים כשברור לגמרי מה הן שתי העמודות שעומדות לויכוח.

י' צבן:
ברור שהצבעה היום לא יכולה להיות.
השאלה היא, ראשית כל מתי תהיה הצבעה?
אני מבקש כהצעה לסדר שההצבעה תהיה מחר.

דבר שני, היות שעומד על סדר היום בהצעות
שלך הסעיף שנוגע לתאום עם הממשלה, הייתי מבקש שבסעיף הזה ישתתף אנחנו
היועץ המשפטי לממשלה. יש לפי דעתי חשיבות להגיע אתו להבנה אם זה ניתן,
ואני חושב שצריך גם להתייחס לנימוקים שהוא העלה.

ד' הינזון:
אני מבקש הפסקה של חמש דקות.

היו"ר ד' ליבאי:
אני חושב שההצעה נכונה מאוד. אני חושב
שכולנו צריכים הפסקה של עשר דקות.

(הישיבה נפסקה לעשר דקות).

היו"ר ד' ליבאי:
חברים, לאחר ששמענו את ההצעות השונות,
והמצב שהתהווה הוא ברור, נראה לי
ששיקול דעת נוסף יוסיף כרגע לענין. בדשותכם, אני נועל את הישיבה.
הישיבה הבאה של הוועדה הזאת תהיה ביום שני הבא בשעה 9.30.

הישיבה ננעלה בשעה 16.30